Vlaanderen
is milieu

Activiteitenverslag
Vlaamse Milieumaatschappij

2014

VLAAMSE
MILIEUMAATSCHAPPIJ

www.vmm.be

DOCUMENTBESCHRIJVING

Titel
Activiteitenverslag Vlaamse Milieumaatschappij - 2014

Samenstellers
Dienst Communicatie

Samenvatting
Het activiteitenverslag bevat de meest in het oog springende trends, feiten en realisaties van de Vlaamse Milieumaatschappij in 2014.

Wijze van refereren
VMM, Activiteitenverslag 2014

Verantwoordelijke uitgever
Michiel Van Peteghem, Vlaamse Milieumaatschappij

Vragen in verband met dit rapport
Vlaamse Milieumaatschappij
Dokter De Moorstraat 24-26
9300 Aalst
Tel: 053 72 62 10
info@vmm.be

Depotnummer
D/2015/6871/017

VOORWOORD

Beste lezer,

In dit activiteitenverslag geven wij je een overzicht van de belangrijkste activiteiten, projecten en ontwikkelingen in 2014. Daarnaast bieden we je een kijkje achter de schermen van onze organisatie.

De maatschappelijke opdracht van de VMM is zeer breed. We zorgen mee voor de veiligheid en de gezondheid van de burgers, bewaken de efficiënte besteding van overheidsmiddelen inzake sanering van afvalwater, voorspellen overstromingen en rapporteren over de toestand van het milieu en de kwaliteit van water en lucht, sensibiliseren diverse doelgroepen om mee te werken aan een beter milieu ... Als gevolg van de zesde staatshervorming wordt de VMM vanaf 2015 ook bevoegd voor de tariefregulering voor de integrale waterfactuur. Het drinkwater en de sanering voor de gebruikers beschikbaar en betaalbaar houden en tegelijkertijd de kwaliteit van het watersysteem beschermen is een grote uitdaging.

Uiteraard kijken we in een activiteitenverslag achterom, maar tegelijkertijd zal je merken dat de VMM zeer toekomstgericht denkt en voortdurend inspeelt op nieuwe tendensen en wetenschappelijke inzichten.

Onze toekomstverkenning in het rapport 'Megatrends: ingrijpend, maar ook ongrijpbaar? Hoe beïnvloeden ze het milieu in Vlaanderen' is een treffend voorbeeld. Experten bestudeerden zes megatrends die belangrijk zijn voor het milieu in Vlaanderen. Ze gingen na hoe die megatrends ontstaan, hoe ze zich in Vlaanderen manifesteren en hoe ze via grote maatschappelijke systemen ons milieu beïnvloeden. En belangrijker nog, hoe het beleid hierop kan inspelen. Een ander voorbeeld zijn de stroomgebiedbeheerplannen Schelde en Maas 2016-2021, die bepalen wat Vlaanderen zal doen om de toestand van de waterlopen en het grondwater te verbeteren en ons beter te beschermen tegen overstromingen. De VMM onderzoekt ook hoe we de uitvoering van die plannen op een maatschappelijk verantwoorde manier kunnen financieren. Samen met de andere Vlaamse waterbeheerders lanceerde de VMM de portaalsite waterinfo.be, een handige en gebruiksvriendelijke website waar burgers en hulpdiensten actuele informatie over overstromingsrisico, getijden, neerslag en droogte kunnen vinden. Om betrouwbare overstromingsvoorspellingen te hebben, moeten we natuurlijk over zo accuraat mogelijke weergegevens beschikken. De VMM bouwde in 2014 een nieuwe weerradartoren in Houthalen-Helchteren die daar mee zal voor zorgen. In dit activiteitenverslag vind je nog meer voorbeelden.

Ook intern willen we voortdurend verbeteren en nog sterker inzetten op procesoptimalisatie, organisatiebeheersing, klantgerichtheid en samenwerking met andere partners. Daarom bestendigen we de verschillende kwaliteitszorgsystemen bij de VMM en zetten we onze voorbeeldfunctie in de verf met de uitrol van het milieuzorgsysteem EMAS. Daarnaast werken we actief mee aan het modern HR-beleid van de Vlaamse overheid: onze personeelsleden zijn namelijk onze sterkste troef.

Zo is de VMM de voorbije 24 jaar uitgegroeid tot een sterke organisatie die een vaste koers volgt en ondertussen wendbaar genoeg blijft om zich aan te passen indien nodig. En dat zal nodig zijn: net zoals de andere entiteiten van de Vlaamse overheid moet de VMM fors besparen. Het komt er in essentie op neer dat we met minder mensen en minder budgettaire middelen de kerntaken moeten uitvoeren en optimaliseren.

De uitdagingen zijn enorm en we zullen creatief moeten zijn. Maar daar zijn we goed in. Ik ben dan ook optimistisch: dankzij onze gemotiveerde en ervaren personeelsleden blijven we samen met onze partners vastberaden werken aan het milieu van morgen.

Veel leesplezier!

Philippe D'Hondt
Administrateur-generaal

INHOUDSOPGAVE

VMM in een notendop 9
- Onze organisatie 10
- Organogram 10
- Tevreden personeel 11
- Cijfers 12
- Tot je dienst 13
- Milieuzorg voorop 14

Een integrale kijk op water 17
- Een integrale benadering voor water 17
  - Openbaar onderzoek stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas 2016 - 2021 17
  - Waterbeleid krijgt nieuwe overlegstructuren 18
- Waterlopen beheren 19
  - Nieuwe overstromingsaanpak: meerlaagse waterveiligheid 19
  - Slib ruimen in strijd tegen wateroverlast 21
  - Geïntegreerde aanpak waterproblematiek Zwin 21
  - Beter beheer onbevaarbare waterlopen 22
  - Waterlopen natuurlijk herstellen 22
  - Ratten bestrijden 26
- Monitoring watersystemen 27
  - Kwaliteit oppervlaktewater 2013 27
  - Zwemwater 27
  - Gezamenlijke monitoring waterkwaliteit Maas 28
  - Paraat bij milieu-incidenten 28
  - Monitoren grondwater 30
  - Herstelplan grondwater 31
- Toezicht houden 34
  - Ecologisch en economisch toezicht 34
  - Toezicht op drinkwater 38
  - WaterRegulator 39
- Heffingen innen 42
- Adviseren milieuvergunningsaanvragen 42
- Adviseren watertoets 43
- Water zonder grenzen 44
  - Nieuw projectvoorstel Water 45

Werken aan zuivere lucht 47
Luchtkwaliteit in Vlaanderen verbetert 47
Impact van de luchtkwaliteit op de gezondheid 48
Invloed van het verkeer 48
Wetenschappelijke rapporten Lucht 48
Programmatische Aanpak Stikstof 49
Lucht kent geen grenzen 50
Task Force on Emission Inventories and Projections 51
Nieuw projectvoorstel Lucht 51
Advies milieuvergunningen 51

Hoe gaat het met ons milieu? 53
Milieu-informatie à la carte 53
'Megatrends: ingrijpend maar ook ongrijpbaar? Hoe beïnvloeden ze het milieu in Vlaanderen' 54
Onderzoeksrapport 'Ozonschade aan vegetatie' 54
Onderzoeksrapporten over de ecologische voetafdruk 55

VMM informeert 57
Publicaties 57
Online 57
Infoloket 58
Evenementen en campagnes 58
Klachtenmanagement 59

Financiële overzichten 61

VMM IN EEN NOTENDOP

De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) heeft als missie bij te dragen tot de realisatie van de doelstellingen van het milieubeleid door het voorkomen, beperken en ongedaan maken van schadelijke effecten voor watersystemen, verontreiniging van de atmosfeer en het rapporteren over de toestand van het leefmilieu en tot de realisatie van de doelstellingen van het integraal waterbeleid.

Elke dag zetten alle medewerkers van de VMM hun kennis en vaardigheden in om te doen wat moet gebeuren om het milieu van morgen in Vlaanderen te verbeteren. We zijn daarbij actief op drie terreinen: water, lucht en milieu in het algemeen. Daarbinnen nemen we een heel breed takenpakket voor onze rekening.

De VMM werkt als agentschap van de Vlaamse overheid mee aan een beter leefmilieu in Vlaanderen. Leefmilieubeleid is namelijk een bevoegdheid van het Vlaamse Gewest. De Vlaamse Regering neemt de eindbeslissingen inzake het milieubeleid, op initiatief van de Vlaamse minister voor Omgeving, Natuur en Landbouw. De VMM behoort tot het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie

Onze maatschappelijke zetel is in Aalst. Daarnaast hebben we verschillende vestigingen in alle provincies in Vlaanderen.

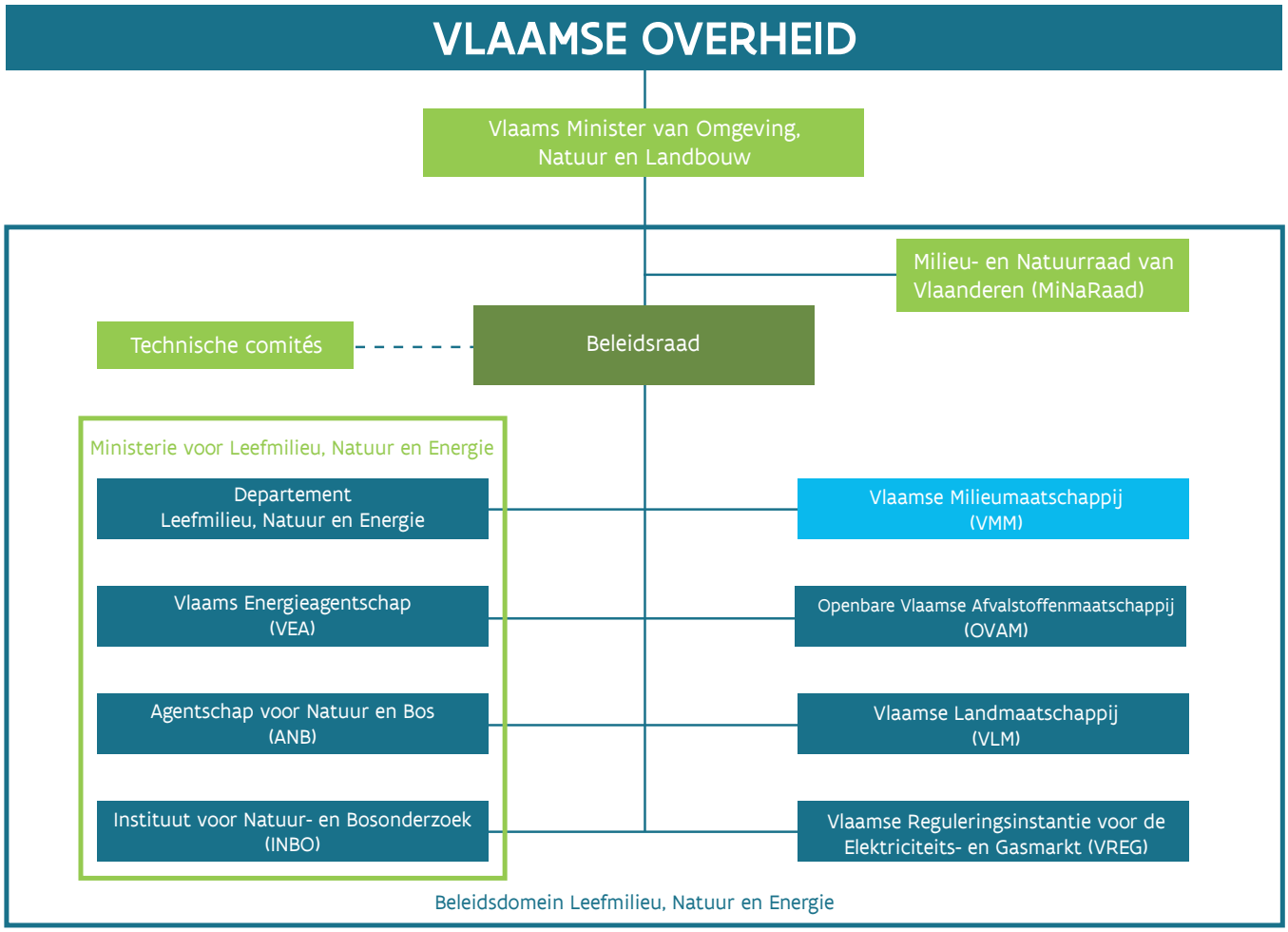

ONZE ORGANISATIE

De Vlaamse Milieumaatschappij is een agentschap met een duidelijke missie en visie en een warm hart voor het leefmilieu in Vlaanderen, nu en in de toekomst. Ons motto luidt dan ook 'Voor het milieu van morgen'. Om onze ambitieuze doelstellingen te bereiken, voeren we een modern personeelsbeleid en bouwen we een goede organisatiestructuur uit. Zo zetten we de competenties en de kennis van onze medewerkers optimaal in.

ORGANOGRAM

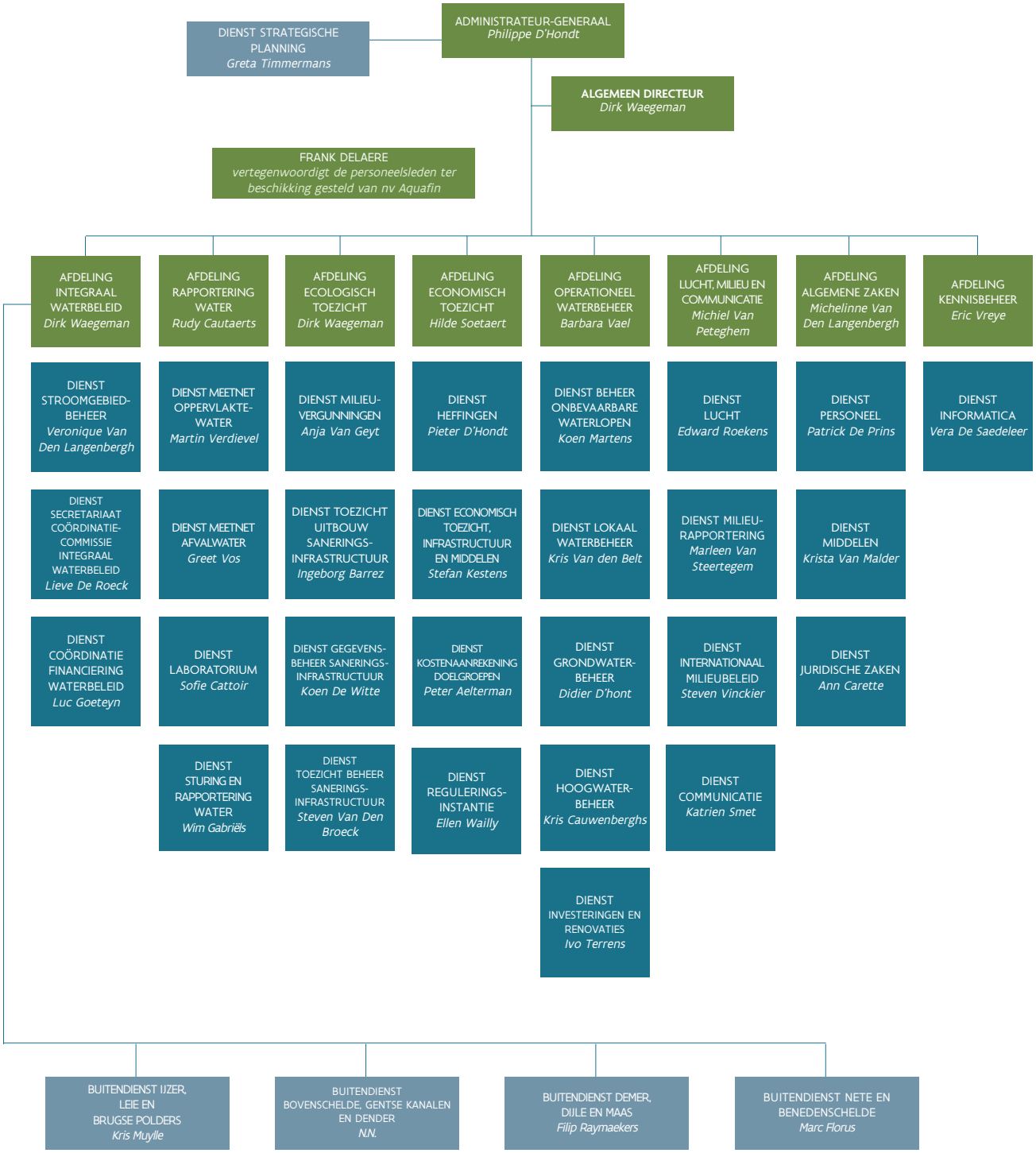

SITUATIE OP 25 FEBRUARI 2015

TEVREDEN PERSONEEL

Onze medewerkers zijn ons belangrijkste kapitaal. Onze sterke troef is dat we over veel vakspecialisten beschikken, zoals biologen, hydrologen, projectingenieurs, informatici, communicatiedeskundigen, laboranten, werftoezichters ... Wij beschouwen iedere medewerker als een ambassadeur: tenslotte bepalen onze medewerkers door hun werk en dienstverlening hoe de buitenwereld naar ons kijkt.

Als intern verzelfstandigd agentschap leggen we eigen accenten in ons personeelsbeleid. Vijf basiswaarden vormen de kern van onze organisatiecultuur: betrouwbaarheid, klantgerichtheid, samenwerking, voortdurend verbeteren en milieusparend gedrag.

We bieden onze medewerkers tijd en ruimte om zich te ontplooien en opleidingen te volgen. Bovendien krijgen ze de kans een gezond evenwicht tussen werk- en privéleven te vinden. De tevredenheid van de VMM-medewerkers is dan ook groot, zo blijkt uit de Personeelspeiling 2014. 63% van het VMM-personeel nam in het voorjaar van 2014 deel aan de peiling van de Vlaamse overheid. De VMM scoort 4,4 op 5 voor algemene tevredenheid. Dat is iets hoger dan het gemiddelde bij de Vlaamse overheid. Vooral de jobinhoud, de manier waarop bij de VMM gewerkt wordt en de waardering die het personeelslid hiervoor krijgt, bepalen de mate van tevredenheid. Uit de peiling van 2010 bleek dat milieuvriendelijk werken en, ruimer gesteld, belangrijk werk leveren voor de maatschappij, een echte drijfveer is voor VMM-personeelsleden. Hierop besliste de VMM om maximaal in te zetten op de voorbeeldfunctie van de VMM, onder meer door het invoeren van een milieuzorgsysteem conform EMAS. De betrokkenheid van het personeel is hierbij cruciaal. Dat heeft zijn vruchten afgeworpen: de personeelsleden geven aan dat vandaag milieuvriendelijker wordt gewerkt bij de VMM, al is er altijd marge voor verbetering. Een VMM-er vindt ook meer dan een gemiddelde Vlaamse ambtenaar dat hij maatschappelijk zinvol werk levert.

CIJFERS

Op 31 december 2014 werkten 995 personeelsleden bij de VMM. Hiervan zijn 75 personeelsleden ter beschikking gesteld van Aquafin, waar ze meewerken aan de exploitatie van de zuiveringsinfrastructuur. De VMM telt 820 statutaire personeelsleden en 175 contractuelen, 427 vrouwen en 568 mannen. Het cijfer van de voltijdse equivalenten is een nauwkeurige indicator van het beschikbare personeelsbestand.

Personeelsleden	Totaal	Geslacht	
		Man	Vrouw
Personeelsaantal	995	568	427
Personeelsbeschikbaarheid (in bruto VTE)	873,2	528,1	345,1
Personeelsaanwezigheid (in netto VTE)	707,5	430,2	277,3

Personeelsleden	Totaal	Statuut	
		Statutair (incl. stagiairs)	Contractueel
Personeelsaantal	995	820	175
Personeelsbeschikbaarheid (in bruto VTE)	873,2	719,7	153,5
Personeelsaanwezigheid (in netto VTE)	707,5	582,3	125,2

Personeelsleden	Totaal	Leeftijdscategorieën								
		<= 24j	25-29j	30-34j	35-39j	40-44j	45-49j	50-54j	55-59j	>=60j
Personeelsaantal*	995	6	51	123	141	136	163	166	146	63
Personeelsbeschikbaarheid (in bruto VTE)**	873,2	9,2	52,3	112,8	126	111,8	146,8	141,9	121,9	50,5
Personeelsaanwezigheid (in netto VTE)**	707,5	8,4	44,7	91,8	104,4	91,2	120,2	114,1	97,1	35,6

* personeelsleden op 31/12/2014
** gemiddelde bruto en netto VTE in 2014

Personeelsleden	Totaal	Kwalificatie (niveau)			
		A	B	C	D
Personeelsaantal	995	340	148	215	292
Personeelsbeschikbaarheid (in bruto VTE)	873,2	300,8	133	185,3	254,1
Personeelsaanwezigheid (in netto VTE)	707,5	251,7	109,8	148,4	197,6

TOT JE DIENST

Net als alle entiteiten van de Vlaamse overheid moet de VMM de gevraagde besparingen uit het regeerakkoord realiseren. Het regeerakkoord vraagt dat we ons met minder mensen focussen op de kerntaken en die optimaliseren. Voor de uitvoering van die kerntaken zijn de diensten op het vlak van kennisbeheer, organisatie- en procesbeheer, juridische advisering, financieel beheer, facilitair beheer, personeelsbeheer, ICT en communicatie onontbeerlijk. Kwaliteitszorg en klantgerichtheid zijn de pijlers van deze diensten. Daarnaast streven ze naar een efficiënt beheer van de middelen en een maximale toepassing van de principes van interne milieuzorg. De VMM werkt actief mee aan de rationalisatie van de interne, ondersteunende diensten en bundelt waar mogelijk de krachten met de partners van de Vlaamse overheid.

De VMM opereert vanuit verschillende vestigingen in alle Vlaamse provincies. Een overzicht van de adressen en de contactgegevens vind je op www.vmm.be.

MILIEUZORG VOOROP

Werk maken van een beter leefmilieu in Vlaanderen is de kerntaak van de Vlaamse Milieumaatschappij. Daarom willen wij een voortrekkersrol in milieuzorg vervullen en zelf de impact van onze werking op het milieu zo veel mogelijk beperken. Sinds begin 2014 beschikt de VMM over zowel een ISO 14001-certificaat als een EMAS-registratie voor haar vestigingen in Aalst. Dit systeem laat ons toe om onze milieuprestaties op een continue manier te evalueren, te rapporteren en te verbeteren. De VMM is in 2014 gestart met de gefaseerde uitbreiding van het milieuzorgsysteem conform de EMAS-verordening naar andere locaties van de VMM.

Geverifieerd milieuzorgsysteem
BE-VL-000021

We kozen voor EMAS omdat dit milieuzorgsysteem de nadruk legt op de betrokkenheid van het personeel en een transparante communicatie. Milieuzorg bepaalt namelijk sterk onze organisatiecultuur. In 2011 werd de samenstelling van de werkgroep Intern Leefmilieu (al opgericht in 1994) geactualiseerd zodat er in elke VMM-locatie ten minste één, en liefst meer vertegenwoordigers zijn. Zo kan de werking een katalysator zijn in de vestiging voor het uitbouwen van het milieuzorgsysteem EMAS.

De VMM moet namelijk voldoen aan de ambitieuze 2020 milieudoelstellingen die ze zichzelf heeft opgelegd. Zo zijn er reductiedoelstellingen voor waterverbruik, energieverbruik en grondstoffen. Ook een duurzaam aankoopbeleid en een andere mobiliteit staan op de agenda. In het najaar van 2014 werd, als resultaat van een studie, een nieuw printbeleid ingevoerd. Het aantal printers werd drastisch gereduceerd en de printvolumes worden grondig gemonitord. Hiermee wil de VMM het papierverbruik met 20% reduceren tegen 2020. Voor het bereiken van de milieudoestellingen is sensibilisering van het personeel essentieel. Daarom werd in 2014 de interne milieucommunicatie meer toegespitst op het engagement van de individuele personeelsleden. Het accent verschuift van 'betrokkenheid' naar 'persoonlijk engagement', wat tot uitdrukking komt in de nieuwe postercampagne met slogan 'Ik doe want ik WIL'. Daarin geven enkele boegbeelden aan hoe zij milieuzorg concreet aanpakken thuis of op de werkvloer. De bedoeling ervan is niet alleen aan te tonen dat iedereen zijn verantwoordelijkheid moet nemen, maar ook dat dit met kleine, haalbare acties kan. Milieuzorg wordt zo vanzelfsprekend in de dagelijkse werking.

Die centrale sensibiliseringscampagnes zijn de kapstok waaraan de WIL-leden hun eigen initiatieven op hun locatie kunnen ophangen. Elke VMM-locatie vraagt namelijk een specifieke aanpak. In sommige vestigingen wordt samengewerkt met lokale werkgroepen. Bij de activiteiten wordt sterk ingespeeld op vaardigheden van collega's. Een greep uit de acties: de promotie van duurzame mobiliteit via de fietspolonaise met bandenplakdemo, de aankoop van twee elektrische dienstfietsen die kunnen worden getest voor woon-werkverkeer, het mobiliteitsontbijt, een fietspool, de aankoop van een elektrische dienstwagen voor transport tussen de vestigingen Aalst en Erembodegem en een autovrije dag. Er werd een veggiemaaltijd geserveerd en 6 km gestapt voor het goede doel (Wereldwaterdag). Er werd ook een workshop upcycling georganiseerd. In mei 2014 openden we in de tuin in Aalst een 'insectenhotel' en stonden we stil bij het verlies aan biodiversiteit.

Meer informatie over ons milieuzorgsysteem, onze milieuprestaties en de bijkomende maatregelen die we nemen om onze engagementen waar te maken vind je op onze website (www.vmm.be/over-vmm).

Natuurdomein Gulke Putten

EEN INTEGRALE KIJK OP WATER

De Vlaamse Milieumaatschappij hanteert een integrale visie op water. Alleen zo kunnen de ambitieuze doelstellingen van de Europese kaderrichtlijn Water, met name een goede algemene toestand van het oppervlakte- en grondwater in Vlaanderen, gerealiseerd worden.

EEN INTEGRALE BENADERING VOOR WATER

Het integraal waterbeleid gaat uit van een gebiedsgerichte aanpak. De watersystemen worden opgedeeld in stroomgebiedsdistricten, stroomgebieden en bekkens. Op elk van deze niveaus worden integrale beheerplannen opgemaakt en zijn overlegstructuren actief. De Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) is het overlegplatform van de beleidsdomeinen en bestuursniveaus die bij het waterbeleid betrokken zijn. De VMM staat in voor het voorzitterschap; het secretariaat van de CIW ondersteunt ook de werking van de bekkenstructuren en vormt zo de motor voor het integraal waterbeleid.

OPENBAAR ONDERZOEK STROOMGEBIEDBEHEERPLANNEN VOOR SCHELDE EN MAAS 2016 - 2021

Van 9 juli 2014 tot 8 januari 2015 liep het openbaar onderzoek van de stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas 2016-2021. Zes maanden lang kon iedereen de plannen inkijken en erop reageren.

De VMM coördineerde de voorbereiding van de stroomgebiedbeheerplannen voor de periode 2016-2021 en de organisatie van het openbaar onderzoek erover. Met deze plannen zal de Vlaamse Regering tegen eind 2015 maatregelen vaststellen om de toestand van de watersystemen te verbeteren en het overstromingsrisico te verminderen. De plannen bevatten planonderdelen voor de Vlaamse delen van de stroomgebiedsdistricten van Schelde en Maas, voor de 11 bekkens en voor de 6 grondwatersystemen in Vlaanderen. Ook de zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen maken deel uit van de stroomgebiedbeheerplannen.

Voor het eerst verliep het openbaar onderzoek volledig digitaal. Hiervoor werd de website www.volvanwater.be uitgebreid met een zoekmodule en een digitaal inspraakformulier. Burgers en adviesraden konden er de ontwerpplannen raadplegen, achtergrondinformatie opzoeken en opmerkingen maken.

WATERBELEID KRIJGT NIEUWE OVERLEGSTRUCTUREN

De VMM ondersteunt de werking van de bekkenstructuren. Het wijzigingsdecreet Integraal Waterbeleid van juli 2013 vormde het kader om het overleg en de planning van het integraal waterbeleid op bekkenniveau effectiever en efficiënter te maken. De uitvoering ervan op het terrein kreeg in 2014 verder vorm.

In de lente van 2014 werden de nieuwe bekkenbesturen geïnstalleerd. Het bekkenbestuur bestaat voortaan uit een algemene bekkenvergadering en een bekkenbureau. In beide organen zetelen vertegenwoordigers van de betrokken Vlaamse beleidsdomeinen (waaronder de VMM) en vertegenwoordigers van de lokale besturen (provincies, gemeenten, polders en wateringen). De waterschappen zijn geen afzonderlijke overlegstructuren meer. Alle waterbeheerders zetelen voortaan rechtstreeks in de algemene bekkenvergadering waar gebiedsgericht en thematisch overleg een prominentere plaats krijgt.
De bekkenbeheerplannen vormen vanaf nu bekkenspecifieke delen bij de stroomgebiedbeheerplannen. Dat moet de planlast verminderen en de planning transparanter en efficiënter maken. De ontwerpen lagen in de tweede helft van 2014 in openbaar onderzoek.

Meer informatie vind je op www.integraalwaterbeleid.be, rubriek bekkens.

WATERLOPEN BEHEREN

De VMM beheert de grote onbevaarbare waterlopen in Vlaanderen. Het beheer van de lokale waterlopen is in handen van de provincies, gemeentes, steden en polders en wateringen. De VMM past bij het beheer van de waterlopen de principes van integraal waterbeleid toe.

NIEUWE OVERSTROMINGSAANPAK: MEERLAAGSE WATERVEILIGHEID

Door de klimaatverandering dreigen extremere overstromingen. Europa vraagt daarom een nieuwe visie op de aanpak van overstromingen. De VMM stelt het principe van de meerlaagse veiligheid voorop. Dat draait rond drie P's: protectie, preventie en paraatheid.

Protectie gaat over de klassieke beschermingsmaatregelen zoals dijken, wachtbekkens, gecontroleerde overstromingsgebieden, maar ook kleinschalige maatregelen waardoor de bodem en het oppervlaktewater het overtollige water beter vasthouden en het water minder snel afgevoerd wordt. Is dit nog onvoldoende, dan zorgt de VMM voor extra buffering, bijvoorbeeld door bijkomende bergingsmogelijkheden in gecontroleerde overstromingsgebieden te creëren of door aanvullende infrastructuur zoals pompstations. Een goede sturing van de kunstwerken is essentieel om de beschikbare infrastructuur en de ruimte voor waterberging optimaal te benutten.

Preventie, de tweede laag van de overstromingsaanpak, gaat in de eerste plaats over het creëren van 'ruimte voor water'. In dat kader passen het afbakenen, vrijwaren en vergroten van de open ruimte, het tegengaan van verharding en het onderzoeken van de mogelijkheden voor een gedeeltelijke bouwstop in overstromingsgevoelige gebieden via instrumenten als de watertoets. Ook het weerbaar maken van gebouwen tegen overstromingen is preventie: door gebruik van waterdichte schotten voor ramen en deuren, het aanbrengen van beschermende coatings of het bouwen van overstroombare kruipkelders wordt de schade bij overstromingen beperkt.

De derde laag gaat over **paraatheid**: hulpdiensten, waterbeheerders, maar ook burgers moeten bij een nakende overstroming tijdig worden verwittigd zodat ze zich kunnen voorbereiden en beschermen. Hiervoor is de overstromingsvoorspeller ontwikkeld. In 2013 bouwde de VMM samen met vier andere Vlaamse waterbeheerders de overstromingsvoorspeller uit tot een echte portaalsite met crisisinformatie op maat van alle betrokkenen. Op 29 januari 2014 werd de portaalsite waterinfo.be gelanceerd. Die bundelt alle actuele informatie over waterstanden, overstromingsvoorspellingen, getijden, neerslag en droogte. Waterinfo.be biedt heel wat extra opties aan voor hulpdiensten en professionele gebruikers om hun gebied nog beter voor te bereiden op droogte of overstromingen. Die lancering ging niet onopgemerkt voorbij: de ontwikkeling en goede werking van waterinfo.be werd beloond met de ESRI-award Special Achievement in GIS 2014.

Om uit te zoeken hoe bestaande bebouwing in overstromingsgevoelig gebied kan beschermd worden, ging de VMM midden september 2014 op studiebezoek bij de Britse collega's van het Environment Agency en DEFRA. Zij coördineren het overstromingsbeleid in het Verenigd Koninkrijk. De VMM zal die aanpak aftoetsen in een proefproject in Sint-Genesius-Rode en Beersel.

Weerradartoren

De VMM startte op 14 februari 2014 met de bouw van een weerradartoren van 65 meter hoog op het militaire domein van Houthalen-Helchteren. De betonnen schacht en de cabine op de toren werden in 2014 gerealiseerd. In 2015 is de bouw van een hoogspanning- en dieselgroepgebouw, de uitbreiding van het hoogspanningsnetwerk, het implementeren van verwarming, ventilatie en airconditioning en het plaatsen van de radar voorzien. Eind 2015 zal de VMM de weerradartoren inschakelen om de weersomstandigheden gedetailleerder te registreren. De radarantenne draait voortdurend rond en scant met elektromagnetische stralen de lucht in een straal van 100 kilometer rond de toren. Om de vijf minuten meet de weerradar de hoeveelheid neerslag per vierkante kilometer. De VMM-radar kan veel verder kijken dan oudere radars en geeft snel meer en nauwkeurigere informatie over het type, de hoeveelheid en de plaats van de neerslag. De weerradartoren van Houthalen-helchteren zal, samen met de weerradartorens (in Jabbeke, Zaventem en Wideumont) van het Koninklijk Meteorologisch Instituut (KMI), de neerslag meten op elke vierkante meter in Vlaanderen en zo rechtstreekse input leveren voor alle weersvoorspellingssystemen in Vlaanderen.

SLIB RUIMEN IN STRIJD TEGEN WATEROVERLAST

In 2014 ruimde de VMM tijdens 14 slibruimingen verspreid over Vlaanderen zo'n 95.500 m^3 slib uit haar waterlopen. Bij de selectie van de te ruimen trajecten wordt steeds prioriteit gegeven aan overstromingsgevoelige waterlopen. Belangrijke slibruimingen werden onder andere uitgevoerd ter hoogte van de Ieperlee in Ieper, de Grote Beverdijkvaart in Diksmuide, de Gaverbeek in Waregem en de Verbindingsgracht in Antwerpen tussen het Antitankkanaal en de A12. Vaak is het sediment verontreinigd waardoor de slibruimingen ook voor ecologisch herstel van de waterloop zorgen, zoals in het bijzonder bij de slibruiming van de Heulebeek en de Barebeek. In de toekomst hoopt de VMM de kosten voor slibruimingen te beperken door de verdere uitbouw van waterzuiveringsinstallaties, erosiebestrijdingsmaatregelen en de strategische aanleg van sedimentvangen. In sedimentvangen wordt op een gemakkelijk te ruimen locatie het aanwezige slib uit de waterloop opgevangen. Zo voorkomen we dat we stroomafwaarts op een moeilijke locatie moeten ruimen in bijvoorbeeld een woon- of natuurgebied. De aangelegde sedimentvangen worden natuurlijk ook regelmatig geruimd. In 2014 waren de sedimentvangen op de Jeker, de Begijnendijk en de Dijle aan de beurt.

GEÏNTEGREERDE AANPAK WATERPROBLEMATIEK ZWIN

De Vlaamse ministers Schauvliege en Crevits, de gemeente Knokke-Heist, de provincie West-Vlaanderen, de Oostkustpolder, de afdeling Kust, de Vlaamse Landmaatschappij en de VMM sloten begin juni 2014 een raamakkoord af voor de geïntegreerde aanpak van de waterproblematiek in het Zwin. Het doel is samen verziltingsproblemen, overstromingsschade en droogte voorkomen. De maatregelen zullen het contact tussen de zee en het achterland opnieuw leggen en zorgen voor herstel van de natuurlijke habitats.

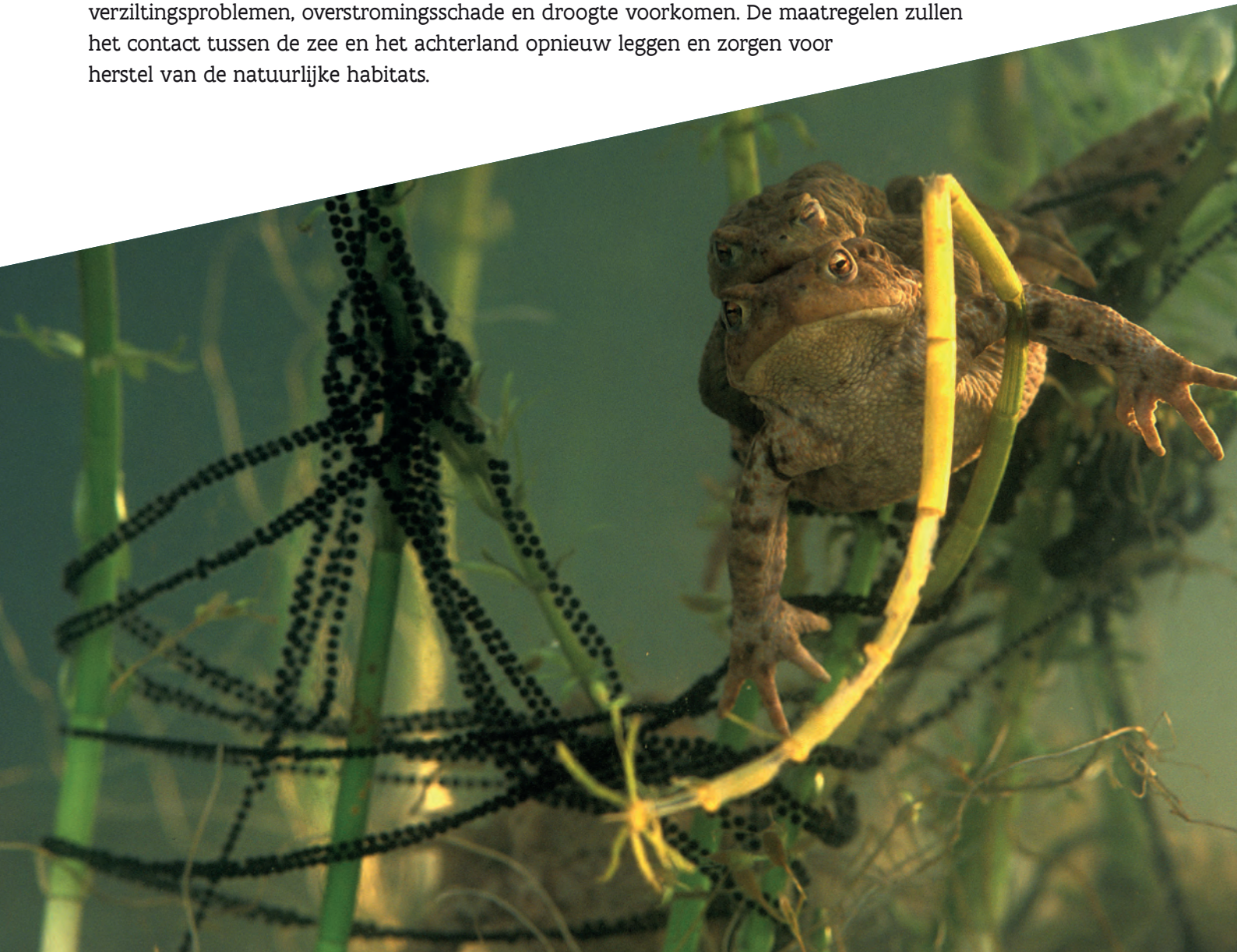

BETER BEHEER ONBEVAARBARE WATERLOPEN

In uitvoering van het Witboek Interne Staatshervorming werkten de VMM, de gemeenten, de provincies en polders en wateringen concrete voorstellen uit om onbevaarbare waterlopen doeltreffender te beheren. De meeste gemeenten zijn vragende partij om het beheer van hun waterlopen over te dragen aan de provincie. De Vlaamse Regering keurde de hercategorisering van de onbevaarbare waterlopen voor de provincies West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant en Antwerpen goed. Door de versnippering onder waterbeheerders weg te werken, kan het onderhoud van de waterlopen efficiënter uitgevoerd worden en zal de kostprijs van het onderhoud afnemen.

WATERLOPEN NATUURLIJK HERSTELLEN

De VMM streeft het ecologisch herstel van waterlopen na. Hierbij wordt altijd rekening gehouden met de randvoorwaarden vanuit andere functies (wonen, landbouw ...) in het valleigebied. De VMM stimuleert onder meer de vorming van meanders, legt oeverzones aan, bevordert de vismigratie en bestrijdt uitheemse waterplanten of 'invasieve exoten'.

De VMM bond de strijd aan met de **reuzenberenklauw**. Die kan namelijk tot 4 meter hoog worden en zo snel groeien dat ze inheemse planten verdringt, vooral in haar geliefde habitat: aan de oevers van waterlopen. Het sap van de reuzenberenklauw bevat bovendien chemische stoffen die in combinatie met zonlicht ernstige brandwonden veroorzaken. In mei 2014 werd het startsein gegeven voor een maaibeurt van de oevers van de zwaarst getroffen waterlopen, zoals de Mandel, de Devebeek, de Poperingevaart en de Zwalm. Meerdere gerichte maaibeurten voor de opnieuw opschietende planten volgden en zullen nog volgen, zodat ze geen zaad vormen en de groeikracht van de soort vermindert. Het maaisel wordt ook steeds verwijderd zodat de aanwezigheid van de reuzenberenklauw op drie jaar tijd drastisch wordt ingeperkt. Ook de betrokken gemeenten werden gevraagd om op hun terreinen de planten te verwijderen. Ontdek je reuzenberenklauw ergens, meld dat dan aan je gemeentebestuur.

© Gerard M

Tijdens de **Wereldvismigratiedag** op 24 mei 2014 werd vismigratie wereldwijd in de spotlights gezet. Vissen leggen heel wat kilometers af op zoek naar voedsel, paaiplaatsen en een nieuwe biotoop. Soms gaan ze ook op de vlucht voor vijanden of waterverontreiniging. Van de bijna 200 zoetwatervissoorten in Europa zijn er 67 bedreigd door menselijke ingrepen op de waterlopen. Bij ongeveer de helft is het probleem een fysieke migratiebelemmering zoals een watermolen, sluis, bodemval of stuw. Om vissen vrij spel te geven, worden technische constructies zoals stuwen zoveel mogelijk verwijderd. Waar dat niet kan, worden vispassages zoals een nevengeul of vistrappen aangelegd. Voor het inventariseren van de knelpunten werd er op Wereldvismigratiedag een geoloket online gezet (vismigratie.vmm.be/vismigratie/). Waterloopbeheerders kunnen via een beveiligde toegang knelpunten registreren en beheren. De afgelopen jaren werkten we al 61 knelpunten voor vismigratie weg. Er staan nog 197 knelpunten op het programma. Ook de VMM deed mee aan de bewustmaking en organiseerde op de historische Abdijsite Herkenrode in Hasselt een evenement. Daar stond het integraal herstelproject rond de Demer en Tuilterdemer centraal: de verbinding tussen de Demer en de Tuilterdemer werd hersteld en rond de Tuiltermolen werd een vistrap aangelegd. Het ANB legde ook nieuwe visvijvers en bruggen voor wandelaars en fietsers aan, waardoor vismigratie een plek krijgt in het grotere plaatje van natuurbeheer, erfgoed en recreatie.

De wachtbekkens in de Demervallei kunnen samen 16 miljoen m^3 water bergen, wat bij lange en intense regen nog ontoereikend is. Daarom startte de VMM in de Demervallei met een uniek **pilootproject: het Model Predictive Control (MPC)**. Dat geavanceerde computersysteem berekent de optimale sturing voor zeven grote wachtbekkens in de Demervallei. Daarvoor worden de metingen van de weerradartoren aangevuld met metingen op het terrein: waterstanden, debieten en resultaten van 43 pluviografen die verspreid over Vlaanderen de neerslag verzamelen. Het computermodel bundelt alle gegevens, houdt rekening met weersvoorspellingen en test mogelijke scenario's. Het systeem pikt dat scenario eruit dat de maatschappelijke schade van overstromingen zoveel mogelijk beperkt. De komende jaren wordt de sturing van negen wachtbekkens in het Demerbekken via MPC geoptimaliseerd om de overstromingsschade in de Demervallei tot een minimum te beperken.

De VMM en de stad Diest brachten de Demer met het **project 'Open Demer'** opnieuw bovengronds. Omdat de rivier de stad bij regenweer onder water zette en bij warm weer stonk naar de riolering, werd de oude rivierbedding in 1960 opgevuld met zand. Vijftig jaar later werd de oude rivierbedding weer opengemaakt en loopt de Demer opnieuw door de stad. Dat zal de kans op overstromingen verkleinen, mede dankzij de bouw van een schuivensysteem en wachtbekkens. Door de doorgedreven waterzuivering is de Demer ook geen open riool meer. Als toemaatje leverde al dat graven mooi watergebonden erfgoed op, zoals een middeleeuwse sluis aan de Ezeldijkmolen in Diest. De VMM had in principe de toestemming om de oude Demersluis te slopen maar kon ze bewaren. Ook vlak bij het huidige stadhuis duik je in het verleden: de aanlegkade met paardentrap, het centrale punt voor de scheepvaart wordt er gerestaureerd. Ook de houten en stenen oeverbescherming van de Ezeldijkmolen tot de Demerstraat werd teruggevonden en gereconstrueerd. Helemaal lyrisch werden de archeologen bij het aantreffen van de fundamenten van Het Steen: de toren van de eerste stadsomwalling van Diest. Vanop Het Steen bewaakte men de toegangsbrug, daarnaast deed het gebouw dienst als gevangenis en folterkamer. Het volledige Demerproject zou medio 2016 moeten afgerond zijn, maar wie nu al eens wil gaan snuisteren, kan wandelen tussen de Ezeldijkmolen en Park Cerckel.

Op de Herk en de Kleine Herk in Stevoort (Hasselt) werd een **nieuw wachtbekken** in gebruik genomen. Met een bergingsvolume van 700.000 m^3 is het een van de grootste wachtbekkens van het laatste decennium op onbevaarbare waterlopen in Vlaanderen. De realisatie van dit wachtbekken is een extra troef in de strijd tegen mogelijke watersnood in het Demerbekken. In het wachtbekken is een zandvang aangelegd om het sediment uit de waterlopen in deze zone te laten bezinken. Er is ook een slibontwateringsbekken gebouwd. Dat zal de toekomstige ruimingswerken vergemakkelijken en goedkoper maken. De sturing van de stuwen gebeurt automatisch met hoogtechnologische apparatuur. Zo kan de regeling en opvolging zowel ter plaatse als vanop afstand gebeuren. De streek tussen Hasselt en Diest werd in het verleden al meermaals getroffen door wateroverlast. In dit gebied vloeien immers enkele van de belangrijkste onbevaarbare waterlopen samen, namelijk de Gete, de Demer, de Herk en de Velpe.

Op 11 oktober 2014 werd het heringerichte wachtbekken aan de Vondelbeek ingehuldigd. Het wachtbekken werd al in 2000 gebouwd, maar werd nu aangevuld met een sedimentvang. Deze sterke verbreding van de waterloop zorgt ervoor dat het trager stromende water zijn zwevende deeltjes, zoals zand, slib ...) in deze zone afzet. Zo kan de waterloop gemakkelijker geruimd worden. De werken van de VMM aan het gecontroleerd overstromingsgebied zorgen voor een opwaardering van de omgeving. Zo is er nu extra bebossing, de graslanden zijn ruiger gemaakt en er werden poelen uitgegraven. Bovendien zijn er sinds de zomermaanden van 2014 zo'n **vijftig schapen aan het werk in het wachtbekken van Lebbeke**. Zij houden het gras op ecologische manier kort, zonder bemesting of bestrijdingsmiddelen. Dat komt de plantenrijkdom ten goede, verbruikt geen brandstof en is goedkoper dan maaien. De aanleg van de zandvang en de herinrichting van het gebied werd deels gefinancierd door Europese subsidies in het kader van het ScaldWIN-project.

Begin mei 2014 werd het vernieuwde wachtbekken in Webbekom feestelijk ingehuldigd. De verbeteringen zorgden ervoor dat Halen, Diest en de stroomafwaarts gelegen bebouwingen beter beveiligd zijn tegen wateroverlast. De capaciteit van het bekken werd verhoogd en het bufferen en lozen kan beter gecontroleerd worden. Hierdoor komt de waterbergingscapaciteit sneller vrij en kan het grondwaterpeil gemakkelijker op een gunstig peil gehouden worden. De ingrepen zijn ook belangrijk voor de verdere verbetering van de natuurkwaliteit in het overstromingsgebied.

RATTEN BESTRIJDEN

Muskusratten, beverratten en bruine ratten kunnen een enorme ravage aanrichten. De VMM organiseert een permanente en intensieve rattenbestrijding langs de Vlaamse waterlopen. De VMM heeft voor de bestrijding van de ratten langs de waterlopen samenwerkingsovereenkomsten afgesloten met de betrokken waterloop- en terreinbeheerders, waaronder Waterwegen en Zeekanaal, De Scheepvaart, de afdeling Maritieme Toegang, de provincies, gemeenten, polders en wateringen en de beheerders van natuurgebieden (agentschap Natuur en Bos, Natuurpunt ...). De VMM heeft daarnaast een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met het Agentschap Wegen en Verkeer voor het bestrijden van de bruine rat langs de wegen, bruggen en parkeerterreinen die dit agentschap beheert. Verder zijn er overeenkomsten en afspraken met rattenbestrijders in Frankrijk, Wallonië en Nederland voor de bestrijding van de muskusratten in het gemeenschappelijk grensgebied. Dankzij al deze samenwerkingsovereenkomsten werkt de VMM gebiedsdekkend en kan ze een gecoördineerde en meer efficiënte rattenbestrijding realiseren.

De bruine rat wordt vooral aangetroffen langs bevaarbare en onbevaarbare waterlopen, maar ook langs gewestwegen en parkeerterreinen. In 2014 werden 1041 muskusratten en 9 beverratten gevangen. De resultaten behoren tot de beste in heel Europa.

© Vilda - Rollin Verlinde

MONITORING WATERSYSTEMEN

De VMM meet en controleert de kwantiteit en de kwaliteit van het oppervlaktewater, het grondwater en de waterbodems en rapporteert over de resultaten. De VMM beschikt hiervoor over verschillende meetnetten zoals het oppervlaktewatermeetnet, het bacteriologisch meetnet, het afvalwatermeetnet, het meetnet riooloverstorten, het meetnet waterbodems en het primair en freatisch grondwatermeetnet.

KWALITEIT OPPERVLAKTEWATER 2013

Met haar verschillende meetnetten houdt de VMM de vinger aan de pols van de Vlaamse waterlichamen. In de rubriek **Evaluatie kwaliteit waterlopen 2013** op www.vmm.be kom je te weten welke stoffen er in de Vlaamse waterlopen worden teruggevonden, of ze de normen overschrijden en hoe die stoffen daar terechtkomen via de lozing van (industriële) puntbronnen, overstorten en diffuse verontreiniging. Verschillende stoffen zijn niet wateroplosbaar. We vinden ze terug in de waterbodem.

ZWEMWATER

De kwaliteit van het zwemwater (kustwater, zwem- en recreatievijvers) wordt sinds 2011 beoordeeld volgens de herziene Europese Zwemwaterrichtlijn. Vergunde zwem- en recreatiezones moeten aan strenge kwaliteitsnormen voldoen die heel regelmatig worden gecontroleerd. Om de volksgezondheid te waarborgen voert de VMM in samenwerking met het Agentschap Zorg en Gezondheid een intensieve watermonitoring uit. Zo worden de 42 zwemzones van de kust tussen juni en half september gemiddeld anderhalve keer per week onderzocht. Vanaf mei start het badseizoen in de 90 zwem- en recreatievijvers: daar neemt de VMM wekelijks waterstalen in zwemvijvers en om de twee weken in recreatievijvers. De resultaten van de uitgevoerde controles vind je op www.kwaliteitzwemwater.be. Het Vlaamse zwemwater kreeg van de Europese Commissie een uitstekende score op basis van de langetermijnbeoordeling. Via een widget op de site kunnen steden, gemeenten of organisaties een app op hun website installeren die automatisch de actuele waterkwaliteit van zwemwater weergeeft.

© Fancy

GEZAMENLIJKE MONITORING WATERKWALITEIT MAAS

Op 19 mei 2014 ondertekenden Rijkswaterstaat en de VMM een samenwerkingsovereenkomst om de watermonitoring van de Maas samen aan te pakken. In plaats van aan Vlaamse én Nederlandse kant stalen te nemen en dus dubbele metingen te doen, wordt het werk en de kosten verdeeld. De VMM neemt de fysische en chemische waterkwaliteitsbemonstering en -analyses en het ecologische fytobenthosmeetnet (diatomeeën en kiezelwieren) voor haar rekening. Rijkswaterstaat doet dat voor de meetnetten voor vis, waterplanten en bodemdieren. De uitkomsten worden gedeeld, waardoor beide organisaties over dezelfde waterkwaliteitsinformatie beschikken. Die info wordt ook gerapporteerd aan de Europese Commissie volgens de vereisten van de kaderrichtlijn water.

PARAAT BIJ MILIEU-INCIDENTEN

Een van de taken van de VMM is in actie komen bij milieu-incidenten op de Vlaamse waterlopen, zoals een mestlozing of vissterfte in een beek. De VMM is namelijk zeven dagen per week, 24 uur per dag, verantwoordelijk voor het toezicht op de waterkwaliteit in Vlaanderen. In geval van een calamiteit of milieu-incident moet de VMM zo snel mogelijk de eventuele schade aan water controleren. In 2014 werd een methode uitgewerkt om de schade objectiever te beoordelen en deze ook te kunnen begroten als een maatschappelijke kost. Verder melden we abnormale verontreinigingen meteen aan de betrokken instanties, zowel binnen als buiten Vlaanderen.
In 2014 ontving de VMM 739 meldingen van incidentele waterverontreiniging. 137 van deze incidenten werden uitvoeriger behandeld en gedocumenteerd als incidentendossier. Met deze aanpak wil de VMM met de betrokken actoren lessen trekken uit het verloop van het incident om herhaling te vermijden.

Zorg voor kwaliteit

Objectieve en betrouwbare milieudata zijn essentieel om een effectief milieubeleid te voeren. De VMM besteedt veel aandacht aan kwaliteitszorg. Ze ziet erop toe dat alle interne en externe monsternemings-, meet- en analyseactiviteiten kwaliteitsvol, tijdig en efficiënt worden uitgevoerd en gerapporteerd op basis van erkenningen en/of accreditaties waarbij de ISO 17025-norm aan de grondslag ligt. Om een optimale dienstverlening te realiseren, moeten de activiteiten van de meetnetten en de laboratoria uitgevoerd worden volgens kwaliteitszorgprocedures en in overeenstemming zijn met de eisen van de interne en externe klanten en de internationale rapportering. De VMM engageert zich ook om de emissie-inventaris Water verder te optimaliseren conform internationale richtlijnen en/of beste beschikbare methodiek om op een kwaliteitsvolle manier te voldoen aan de vereisten van de klanten. Binnen de VMM zijn vijf afzonderlijke kwaliteitssystemen uitgebouwd. Voor de meetnetten lucht, oppervlaktewater en afvalwater en voor het laboratorium is het kwaliteitssysteem gebaseerd op de internationale norm voor beproevings- en kalibratielaboratoria, de ISO 17025-norm. Voor de emissie-inventaris Lucht bouwt de VMM een algemeen kwaliteitsmanagementsysteem uit volgens de ISO 9001-norm.

MONITOREN GRONDWATER

Voor de Europese monitoringverplichting van grondwater gebruikt de VMM het primair en freatisch grondwatermeetnet, waarvoor respectievelijk jaarlijks en halfjaarlijks analysecampagnes worden uitgevoerd. In het primair meetnet worden daarnaast maandelijks peilmetingen uitgevoerd. Het primair grondwatermeetnet dient in de eerste plaats om de regionale grondwaterreserves en de evolutie van de grondwaterkwantiteit op het niveau van de grondwaterlichamen vast te stellen. Daarnaast wordt het gebruikt om de kwaliteit van de diepere watervoerende lagen te bepalen. Het freatisch grondwatermeetnet geeft een beter beeld van de grondwaterkwaliteit in het algemeen, en meer specifiek over nutriënten, bestrijdingsmiddelen en zware metalen. Het voldoet beter aan de eisen van de Nitraatrichtlijn en wordt gebruikt om een kwetsbaarheidevaluatie uit te voeren. Alle analyseresultaten worden bijgehouden in de Databank Ondergrond Vlaanderen: www.dov.vlaanderen.be.

HERSTELPLAN GRONDWATER

745 miljoen kubieke meter water verbruiken de Vlamingen per jaar. Dat kunnen onze natuurlijke reserves niet aan. Vooral landbouw en industrie voelen al goed aan dat het grondwater eindig is. Op sommige plaatsen pompen we al decennialang te veel grondwater op. Daarnaast telt Vlaanderen steeds meer verharde oppervlakten waardoor regenwater onvoldoende in de grond kan dringen. Dat zorgt ervoor dat het waterpeil in heel wat grondwaterlagen sterk gedaald is. Ook de kwaliteit van het water ondervindt negatieve gevolgen van het lage grondwaterpeil. Doordat het peil zakt, kan er lucht tot bij de grondwaterreserves komen en kunnen chemische reacties optreden. Door de verlaagde druk wordt ook zout water naar boven gestuwd, wat een hogere hardheid en meer chloride en sulfaat in het water oplevert. Die kwaliteitsvermindering is onherstelbaar. Een van de taken van de VMM is het in kaart brengen en verbeteren van de kwaliteit en kwantiteit van het grondwater. Daarom werd een herstelplan klaargestoomd. Dat bevat maatregelen om de toestand van het grondwater en de waterlopen te verbeteren. Het herstelplan maakt deel uit van het stroomgebiedsbeheerplan en was tot 8 januari 2015 in openbaar onderzoek: burgers en bedrijven konden dus bezwaren en opmerkingen doorgeven. De VMM wil via het herstelplan het grondwatergebruik in Vlaanderen verregaand sturen en zet daarvoor gerichte heffingen en een doordacht vergunningenbeleid in. Voor het verlenen van vergunningen voor bouw- en infrastructuurwerken zijn de gemeenten en provincies verantwoordelijk, de VMM geeft daarover advies. Per gebied legde de VMM aan de hand van criteria vast in welke mate het grondwatergebruik moet worden afgebouwd. Die moeten bedrijven aansporen om spaarzaam om te gaan met water, water maximaal te hergebruiken en waar nodig alternatieven aan te boren: oppervlaktewater, water uit de bovenste lagen ... Voor elke vergunning wordt bekeken of het op die plek een goed idee is om grondwater te winnen. De heffingen worden afgestemd op de toestand van het grondwater. Waar de grondwaterlagen er slecht aan toe zijn, liggen de heffingen op watergebruik dus hoger. De VMM beseft natuurlijk dat bedrijven die maatregelen niet van vandaag op morgen kunnen doorvoeren. Tijdelijke vergunningen geven bedrijven de tijd om een oplossing uit te werken. De VMM is niet aan haar proefstuk toe: in 2000 werd een eerste generatie herstelprogramma's uitgewerkt. Die misten hun effect niet en zorgden voor gestage stijging van het grondwater. De nieuwe herstelprogramma's kiezen voor een gebiedsgerichte aanpak omdat de problemen van regio tot regio erg verschillen. Dit is heel vernieuwend en zelfs uniek binnen Europa.

Sinds de start van het MAP-monitoringsprogramma zijn er nog nooit zo weinig overschrijdingen van de nitraatvorm in oppervlaktewater gemeten. Die dalende trend manifesteert zich ook in het Vlaamse grondwater.

Er werden 7400 grondwaterputten gecontroleerd.

In 2014 werden 161 bodemsaneringsdossiers en 14 adviezen voor erkende deskundigen (VLAREL) tijdig en kwaliteitsvol geadviseerd. Er werden 1886 grondwatervergunningsaanvragen ingediend.

Zonder is gezonder

Sinds 1 januari 2015 is de nieuwe wetgeving voor pesticiden van kracht. Deze is strenger dan de vorige en verbiedt het gebruik van pesticiden op de terreinen van scholen, kinderdagverblijven, openbare diensten, zorginstellingen, en ziekenhuizen om de meest kwetsbare mensen (ouderen en kinderen) beter te beschermen. Openbare besturen mogen dus geen pesticiden meer gebruiken voor het onderhoud van hun terreinen, zoals parken, wegen en bermen. Pesticiden gebruiken in de berm en op het trottoir is ook voor particulieren verboden. Beheerders van private recreatie- en sportdomeinen moeten ook anders te werk gaan. Zij mogen nog maar heel beperkt pesticiden gebruiken, als er echt geen alternatieven mogelijk zijn. Om die nieuwe regels in de kijker te zetten, verspreidde de VMM in 2014 nieuwe folders en affiches voor de campagne 'Zonder is Gezonder'. Wie informatie zoekt over de nieuwe wetgeving en concrete tips om de tuin pesticidenvrij te onderhouden, vindt die op www.vmm.be/zonderisgezonder.

Helikopter spoort verzilting van grondwater op

De VMM zette in april voor het eerst een helikopter in om de verdeling tussen zoet, brak en zout water in het grondwater aan de kust te meten. Met een sonde met elektromagnetisch veld mat de helikopter het geleidende vermogen van de ondergrond. Uit die gegevens kan de VMM de verziltingsgraad van het grondwater afleiden. Dat was nodig: de laatste studie was al veertig jaar geleden uitgevoerd. Die informatie is belangrijk voor drinkwaterwinning, toekomstige projecten, maar ook met het oog op de stijgende zeespiegel en de klimaatverandering.

TOEZICHT HOUDEN

De VMM houdt toezicht op de uitbouw en het beheer van de saneringsinfrastructuur, zowel vanuit ecologisch als vanuit economisch standpunt. Het uiteindelijke doel van dit tweeledige toezicht is een optimale kwaliteit van het water tegen een maatschappelijk aanvaardbare prijs. Daarnaast houdt de VMM toezicht op water bestemd voor menselijke consumptie en treedt zij op als regulator in de drinkwatersector.

ECOLOGISCH EN ECONOMISCH TOEZICHT

Als ecologisch toezichthouder kijkt de VMM na of de saneringsinfrastructuur optimaal rendeert. Onder saneringsinfrastructuur verstaan we zowel het riolerings- en collectorennet en de bijhorende pompstations en andere constructies als de zuiveringsinstallaties. Via allerhande metingen en bevragingen die nadien verwerkt worden in twee indicatorenkaders komt de VMM tot een objectieve evaluatie van de bedrijfsvoering op gemeentelijk en bovengemeentelijk niveau. Deze indicatoren worden nadien gebruikt om in overleg te treden met de betrokken actoren en om maatregelen voor te stellen om de vastgestelde pijnpunten te remediëren.

Daarnaast houdt zij ook toezicht op de verdere uitbouw en optimalisatie van de saneringsinfrastructuur.

Als economisch toezichthouder kijkt de VMM toe op de kostenefficiënte uitbouw en het beheer van de bovengemeentelijke en gemeentelijke saneringsinfrastructuur. De economisch toezichthouder beoordeelt de redelijkheid van de kosten die de nv Aquafin maakt voor de bovengemeentelijke saneringsinfrastructuur en dit zowel op projectniveau als op niveau van de werking van de nv Aquafin. Enkel projecten die conform de afspraken uitgevoerd werden, worden opgeleverd door de toezichthouder. In 2014 werden 86 projecten opgeleverd voor een bedrag van 135,9 miljoen EUR. Ook voor deze projecten worden enkel de redelijke kosten vergoed door het Vlaamse Gewest. De beoordeling door de economisch toezichthouder resulteert ook in een advies aan het Vlaamse Gewest over de vergoeding aan de nv Aquafin voor haar werking. Eerder werd een vergoedingsmodel uitgewerkt om deze werkingskosten op een meer structurele en vooraf gedefinieerde wijze te vergoeden. De VMM evalueerde dit model en zal zijn conclusies in de loop van 2015 meedelen aan de Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw en de inspecteur van Financiën zodat het model waar nodig kan bijgestuurd worden.

De VMM ontwikkelde in het verleden ook verschillende financiële indicatoren om de kostenefficiëntie van de gemeentelijke rioolbeheerders in kaart te kunnen brengen. Op zich is deze benchmark vooral gericht op het vergelijken zodat we kunnen leren van elkaar. Aan de hand van de informatie die de VMM verzamelde bij de gemeentelijke rioolbeheerders werden de indicatoren voor 2012 en 2013 berekend. De resultaten worden in 2015 voorgesteld.

Daarnaast houdt de economisch toezichthouder toezicht op een correcte kostentoerekening door de watermaatschappijen.

De VMM houdt ook toezicht op de saneringscontracten die Aquafin afsluit met bedrijven voor de zuivering van bedrijfsafvalwater.

Nieuwe zoneringsplannen waterzuivering

De kwaliteit van het afvalwater in Vlaanderen is de afgelopen twintig jaar enorm verbeterd, wat natuurlijk geen toeval is. Het bovengemeentelijk rioleringsbeleid pakte de aanleg van afvalwaterinfrastructuur structureel aan en veranderde verschillende open riolen in aantrekkelijke plaatsen met een sterk verbeterde waterkwaliteit. Ook op vlak van regenwater is er veel veranderd: elk nieuw huis moet een regenwaterput installeren en gebruiken. Er werden ook buffers aangelegd die wateroverlast bij felle regen helpen vermijden. In vergelijking met onze buurlanden is ons rioleringsbeleid later op gang gekomen, wat onze installaties dan wel weer moderner maakt dan onze buurlanden. Vlaanderen voldoet sinds 2012 volledig aan de normen van de Europese richtlijn Stedelijk Afvalwater. In uitvoering van de kaderrichtlijn Water is in het buitengebied nog een verdere uitbouw van de infrastructuur nodig. Deze uitbouw verloopt conform de zoneringsplannen. Deze plannen werden in de loop van 2014 geactualiseerd en houden rekening met uitgevoerde projecten, nieuwe initiatieven en inzichten. Het zoneringsplan van je gemeente bepaalt hoe je afvalwater wordt gezuiverd voor het in onze waterlopen terechtkomt. Het plan geeft aan in welke zuiveringszone je woning ligt, welke maatregelen je moet treffen en wat je aan de gemeente of rioolbeheerder mag overlaten. Elke gemeente heeft ook een Gebiedsdekkend Uitvoeringsplan (GUP) waarin de werkzaamheden die moeten gebeuren een volgorde krijgen. De vernieuwde zoneringsplannen en de GUP's maken deel uit van de Vlaamse stroomgebiedbeheerplannen die tot begin 2015 in openbaar onderzoek waren. Duidelijk is dat we blijven inzetten op een snelle defectmelding, een goede kwaliteitsgarantie van de uitgevoerde werken, meer gescheiden riolering, hergebruik van regenwater, correcte aansluiting van afvalwater en buffers tegen wateroverlast.

Vlaamse rivieren worden properder

Uit nieuwe meetresultaten van de VMM blijkt dat het de goede kant uitgaat met de waterkwaliteit van de Vlaamse beken en rivieren. Het aantal sterk verontreinigde waterbodems is op 13 jaar tijd gedaald van 47% naar 24%. Kijken we naar de Europese kaderrichtlijn Water die een 'goede toestand' van de watersystemen beoogt, dan hebben we wel nog heel wat werk voor de boeg. Om daar goede resultaten te behalen moet je namelijk aan alle parameters voldoen, wat in Vlaanderen nog bijkomende inspanningen vraagt. Zo leidt de bemesting in de intensieve landbouw tot uitspoeling van fosfor en stikstof in beken en rivieren. Toch zijn de nitraatconcentraties in het oppervlaktewater de laagste in vijftien jaar tijd, maar er zijn nog meer inspanningen nodig in de landbouwsector om de doelstellingen van het huidige mestbeleid te halen. Op vlak van biologie en hydromorfologie hinken de Vlaamse waterlopen achterop. In meer dan 80% van onze waterlopen voldoet de aanwezigheid van dierlijk en plantaardig leven niet aan de doelstellingen. Ook voor de structuur van beken en rivieren scoren we matig, maar het is niet altijd vanzelfsprekend of mogelijk om rechtgetrokken waterlopen opnieuw te laten meanderen.

De rapportering rioolbeheer gebeurt sinds 2014 via een **nieuw online platform**: het online rapporteringsinstrument **Gemeentelijke saneringsverplichting**. (Inter)gemeentelijke rioolbeheerders noteren daarin gegevens over kosten, opbrengsten en ecologische performantie. Het nieuwe platform garandeert een efficiënte gegevensuitwisseling die permanent raadpleegbaar is en getoetst wordt aan validatieregels.

Voor bedrijven vereenvoudigde in 2014 de kostenaanrekening voor het lozen en zuiveren van afvalwater afkomstig van een eigen waterwinning. Vroeger inde de VMM of Aquafin de kost voor de zuivering. De gemeentelijke en bovengemeentelijke vergoeding voor de afvoer en zuivering van afvalwater wordt nu gezamenlijk geïnd door je watermaatschappij. De restheffing blijft het sluitstuk van de kostenaanrekening.

Het besluit over het lozen van bedrijfsafvalwater op een openbare RWZI werd goedgekeurd op 21 februari 2014. Dit besluit bevat onder meer de regels voor de kostenrecuperatie bij het lozen van bedrijfsafvalwater op riolering in het geval van een permanente lozing, tijdelijke lozing en noodlozing. De VMM stelde samen met Aquafin de typecontracten op zodat deze transparant en uniform beschikbaar zijn.

Nieuwe Vlaamse verordening regenwater

Sinds 1 januari 2014 gelden in Vlaanderen nieuwe maatregelen rond regenwater voor bouwers en verbouwers. Een paar belangrijke voorwaarden:

- *de verplichte regenwaterput voor een eengezinswoning moet nu een inhoud van minstens 5000 liter (in plaats van 3000 liter) hebben;*
- *de overloop van de regenwaterput mag niet meer op de riolering aangesloten zijn, wel op een infiltratiesysteem. Ook regenwater dat van de oprit of het terras afstroomt, moet geïnfiltreerd worden. Dat kan door het te laten afstromen naar je tuin of bij moeilijk doorlatende grond in een infiltratiekom of ondergronds infiltratiesysteem;*
- *het win-backprincipe: bouw je een veranda bij of leg je een terras aan, dan sluit je ook een extra deel van het bestaande dak of oprit aan op het infiltratiesysteem.*

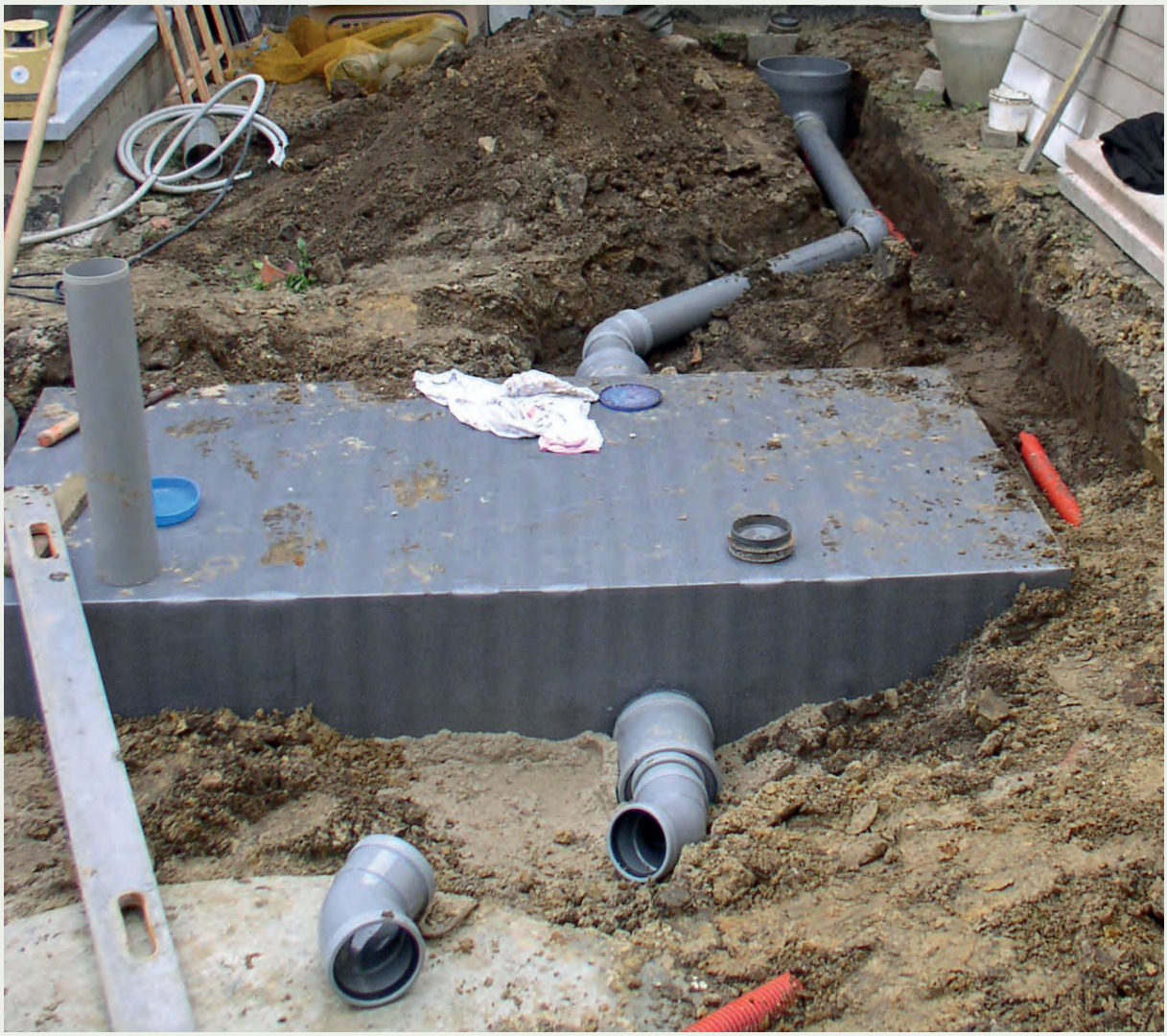

TOEZICHT OP DRINKWATER

Drinkwater is bestemd voor menselijke consumptie en moet dus veilig en gezond zijn. De kwaliteit van het water bestemd voor menselijke consumptie wordt zeer regelmatig en conform de wettelijke bepalingen gecontroleerd. De drinkwatermaatschappijen zijn zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van deze wettelijk verplichte controle. Jaarlijks maken ze een controleprogramma op dat de VMM moet goedkeuren. Vóór 1 april maken de watermaatschappijen de resultaten van deze controles over aan de VMM. De VMM analyseert deze gegevens en maakt een rapport over de drinkwaterkwaliteit aan de kraan. Het rapport over de drinkwaterkwaliteit vind je op www.vmm.be/publicaties. Lood is een zorgparameter voor het Vlaamse drinkwaterbeleid. Nog te vaak worden hoge concentraties lood aan de kraan teruggevonden. Via het Actieplan Loodpreventie in drinkwater pakt de VMM deze problematiek gestructureerd aan. Zowel de systematische vervanging van de loden aansluitingen door de drinkwaterbedrijven als de sensibilisatie initiatieven werpen hun vruchten af. Het jaarlijkse aantal normoverschrijdingen voor lood aan de kraan daalt jaar na jaar. Als toezichthouder volgde de VMM actief de implementatie van de nieuwe operationele dienstverplichtingen inzake crisisbeheer en leveringszekerheid.

Uit het in 2014 gepubliceerde rapport **'Kwaliteit van het drinkwater 2013'** blijkt dat het drinkwater dat in Vlaanderen in 2013 verdeeld werd, voor meer dan 99% aan de opgelegde kwaliteitseisen voldoet. Af en toe worden voor een beperkt aantal parameters normoverschrijdingen aan de kraan vastgesteld, maar dan gaat het om een tijdelijke kwaliteitsvermindering. De binneninstallatie, het tijdstip en de wijze van staalname kunnen een impact hebben op de resultaten van de analyses aan de kraan. Het rapport over de drinkwaterkwaliteit vind je op www.vmm.be/publicaties. Daarnaast verzorgt de VMM ook het toezicht op de dienstverlening in de drinkwatersector, die wettelijk is geregeld in het algemeen waterverkoopreglement. Dat reglement voorziet in duidelijke rechten en plichten, zowel voor de watermaatschappij, voor de rioolbeheerder als voor de klant.

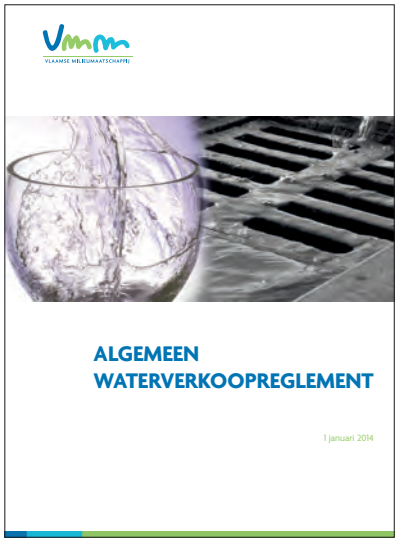

De VMM publiceert jaarlijks het rapport **'Statistieken toepassing Algemeen Waterverkoopreglement'** waarmee trends in kerncijfers over onder meer het aantal afsluitingen, de opvolging van wanbetalingsdossiers en het aantal klachten worden opgevolgd. Wat de opvolging van wanbetalingsdossiers betreft geeft het rapport van 2013 het volgende aan: het beleid inzake een verhoogde inzet van de lokale adviescommissies, met als doel de afsluiting van de watertoevoer te vermijden, krijgt op het terrein voor alle betrokken partijen zijn doorwerking op een sociaal aanvaardbare manier. Daarnaast behandelen de toezichthoudende ambtenaren binnen de VMM de klachten over de drinkwatermaatschappijen in tweede lijn. In totaal werden 64 tweedelijnsklachten behandeld in 2013.

WATERREGULATOR

De WaterRegulator vergelijkt sinds 2010 de werking en prestaties van de watermaatschappijen en brengt onze drinkwaterproductie en -levering helder in kaart. Zo werd in 2011 een meerjarenplan procesbenchmarks opgesteld. Daarin ligt vast welke processen de watermaatschappijen zullen vergelijken in de periode 2012-2016. Voor een aantal processen liep in 2014 de registratiefase. Hierbij worden processen per watermaatschappij beschreven en worden gegevens verzameld om indicatoren te berekenen en het maturiteitsniveau te bepalen. Daarnaast draagt ook het jaarlijks rapport 'Watermeter' bij tot het creëren van meer transparantie in de publieke watervoorziening in Vlaanderen.

De adviseringsrol van de WaterRegulator wordt geïmplementeerd bij de investeringsplannen van de watermaatschappijen. De watermaatschappijen investeren steeds meer in de voorzieningen voor drinkwater. Bovendien is door de ouderdom van de infrastructuur in de komende jaren een bijkomende investeringsgolf te verwachten. Op basis van een onderzoek selecteerde de WaterRegulator de meest geschikte methodologie voor een efficiënt toezicht op de investeringen: bij onderinvesteringen (te weinig/te laat) kan er namelijk een kwaliteitsrisico voor de gebruikers van drinkwater ontstaan en bij overinvesteringen (te veel/te vroeg) een efficiëntierisico, waarbij de overmatige kosten mogelijk aan de klanten doorgerekend zullen worden. De verdere uitrol spoort samen met de tariefregulering.

De WaterRegulator onderzocht in 2013 en 2014 verder hoe de doorrekening van de kosten voor publieke watervoorziening door de verschillende watermaatschappijen uniformer kon worden gemaakt. Er wordt ook werk gemaakt van duurzaam watergebruik, vooral bij de kleinere leidingwaterverbruikers, zoals huishoudens, kleinindustrie en landbouw. Het blijkt mogelijk om een uniforme tariefstructuur voor drinkwaterproductie en -levering op te zetten die voorziet in een duurzame kostenterugwinning, die duurzaam watergebruik stimuleert, relatief eenvoudig en billijk is. Aansluitend op dit onderzoek heeft de WaterRegulator eind 2014 een reeks scenario-analyses uitgevoerd. De resultaten van een marktonderzoek bij huishoudelijke verbruikers en de adviezen ingewonnen bij belanghebbenden werden meegenomen in de uitgevoerde scenario-analyses. Er werd een algemene formule opgesteld op basis van verschillende parameters: het verbruikte volume, het aantal gedomicilieerden en het aantal wooneenheden. Er is een groot verschil tussen de drinkwatermaatschappijen in kostenstructuren, aantal abonnees, klantensamenstelling en hun jaarlijks gemiddeld verbruik. Het is dus logisch dat de prijs voor leidingwater verschilt tussen maatschappijen.

Tariefregulering drinkwater

In uitvoering van de zesde staatshervorming zal de regulering van de drinkwatertarieven in de toekomst gebeuren door Vlaanderen. De dienst 'Reguleringsinstantie' en de dienst 'Kostenaanrekening doelgroepen' ontwikkelden een methode voor de tariefregulering van de integrale waterfactuur (voor drinkwater én afvalwater). Voor de VMM moet de prijs van water rechtvaardig, efficiënt, billijk en duurzaam zijn. De VMM stelt voor om de tariefregulering te laten gebeuren op basis van meerjarige tariefplannen van de watermaatschappijen en rioolbeheerders, waarbij de tariefevolutie voor langere termijn vastgesteld worden.

Eind 2014 werd gestart met de consultatie van de belanghebbenden, watersectoren en gebruikersgroepen over de principes en bouwstenen van tariefreguleringsmethodes. In de verdere uitwerking van de tariefreguleringsmethode kunnen deze standpunten en gevoeligheden vervolgens meegenomen worden.

De figuur hieronder toont de samenstelling van de integrale waterfactuur voor een gemiddeld gezin met een leidingwaterverbruik van 84m³ per jaar.

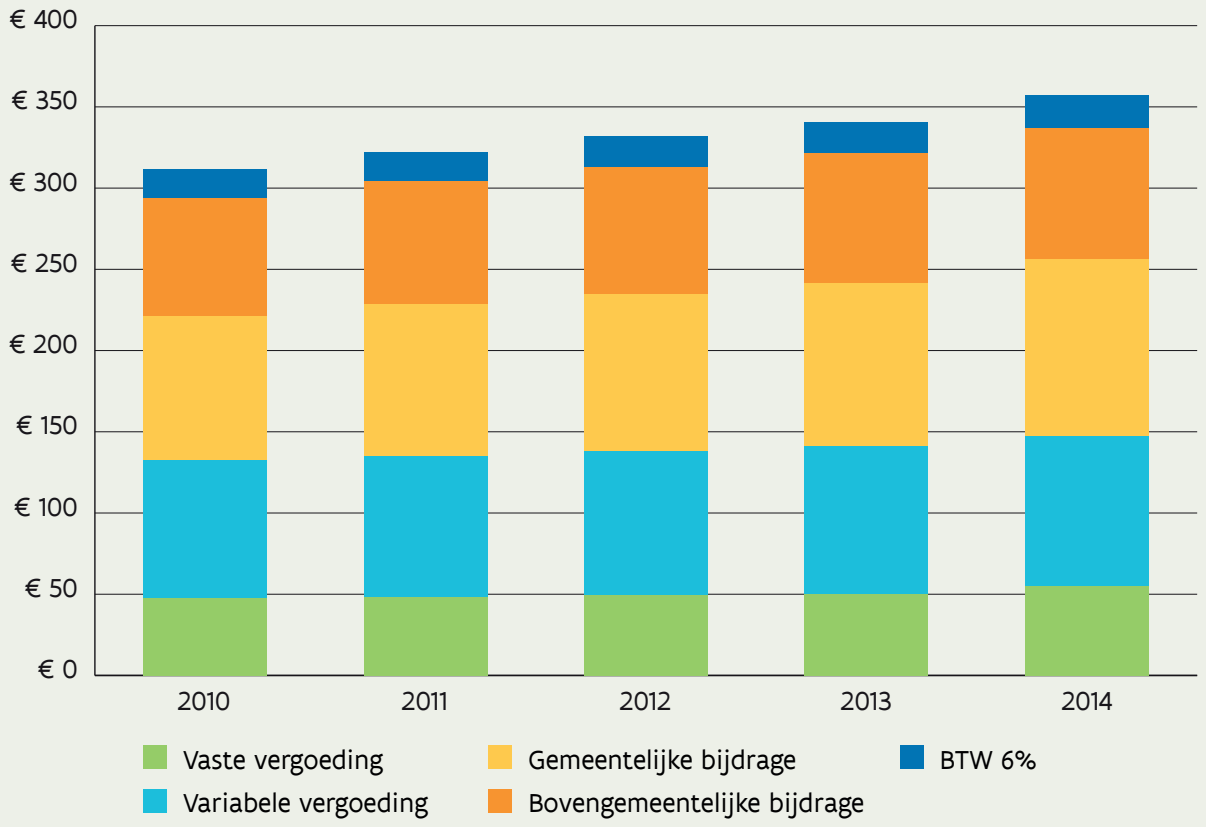

Goed geregeld = geld gespaard

Op 28 maart 2014 werd het tweede deel van de campagne 'Goed geregeld = geld gespaard' gelanceerd. Het eerste deel van de campagne maakte mensen uit kwetsbare doelgroepen wegwijs in het algemeen waterverkoopreglement dat minister Schauvliege in 2011 lanceerde. Het waterverkoopreglement regelt de rechten en plichten van watermaatschappijen en hun klanten. In 2014 werd het beleid aangepast om de waterfactuur van kwetsbare groepen te beperken. Deel 2 van de campagne 'Goed geregeld = geld gespaard' zet al deze nieuwe rechten in de verf. Omdat de campagne zich vooral richt op mensen in armoede, werkten de OCMW's mee aan het project. Beschermde klanten krijgen extra rechten die hen ondersteunen en meer controle geven over de waterfactuur, zoals maandelijkse betalingen, afbetalingsplan op maat, geen herinneringskosten, snellere melding bij meerverbruik, een gratis opname van de meterstand en een gratis waterscan. Wie vrijgesteld is voor de saneringsbijdrage moet bovendien geen abonnementsgeld meer betalen voor water, enkel nog het verbruik.

HEFFINGEN INNEN

Milieuheffingen zijn gebaseerd op het principe 'de vervuiler betaalt'. Deze heffingsinkomsten worden opnieuw geïnvesteerd in een beter leefmilieu. In 2014 ontving de VMM 64,8 miljoen euro aan heffingsinkomsten. Het gaat om de som van de heffing op de waterverontreiniging (oppervlaktewater = 2 miljoen euro kleinverbruikers + 39,2 miljoen euro grootverbruikers = 42,4 miljoen euro) en de heffing op de grondwaterwinning (grondwater = 22,4 miljoen euro). De VMM ontving die inkomsten uit de (bovengemeentelijke) heffingen. In 2014 bedroeg het geïndexeerde eenheidstarief 33,91 euro per vervuilingseenheid voor oppervlaktewaterlozers en 44,25 euro per vervuilingseenheid voor rioollozers. De drinkwatermaatschappijen vestigen een bovengemeentelijke en een gemeentelijke bijdrage op het geleverde water. Deze bijdrage bedroeg in 2014 voor het bovengemeentelijk deel 0,96 euro per kubieke meter (excl. BTW) en maximaal 1,3440 euro per kubieke meter (excl. BTW) voor het gemeentelijke deel. Voor het heffingsjaar 2013 werden 290 bezwaren (0,8%) ingediend waarvan 277 ontvankelijk. Daarvan zijn er 24 deels gegrond, 74 gegrond, 168 ongegrond en 11 nog niet afgehandeld. Voor het heffingsjaar 2014 werden tot nu toe 61 bezwaren (0,2%) ingediend, waarvan 61 ontvankelijk. Hiervan zijn er 5 deels gegrond, 14 gegrond, 35 ongegrond en 7 nog niet afgehandeld.

ADVISEREN MILIEUVERGUNNINGSAANVRAGEN

De VMM geeft advies over de milieuvergunningaanvragen en bodemsaneringen van bedrijven van klasse 1 en 2. De adviezen afvalwater behandelen de lozingsproblematiek van de ingedeelde inrichtingen. Doordachte en performante adviezen zijn het resultaat van de nauwgezette opvolging van de beste beschikbare technieken (BBT- en BREF-documenten), van de verwerkbaarheid van het afvalwater op een RWZI, van het Europese beleid over gevaarlijke stoffen (prioritaire stoffen, kwik, REACH, hormoonverstoorders), de continue uitbouw van de expertise gevaarlijke stoffen en van een databeheerssysteem voor de vergunningen. De doelstellingen uit de kaderrichtlijn Water, zijn daarbij richtinggevend. De VMM verleent voor verschillende rubrieken van Vlarem een advies op basis van objectieve criteria.

Verder geeft de VMM ook advies over grondwatervergunningen. Om een goede toestand van het grondwater te bereiken, is een evenwicht tussen de vraag naar en het aanbod van water essentieel. Via het vergunningenbeleid wordt sturend opgetreden om het gebruik van grondwater zo veel mogelijk te beperken: in eerste instantie spoort de VMM alle sectoren aan om minder water te gebruiken, bijvoorbeeld door hen een wateraudit aan te bevelen. Vervolgens stimuleert de VMM het hergebruik van water en het gebruik van alternatieve waterbronnen.

In 2014 werden 1032 milieuvergunningaanvragen voor afvalwater, 1676 milieuaanvragen voor grondwaterwinningen en 152 bodemsaneringsdossiers geadviseerd.

ADVISEREN WATERTOETS

De watertoets is het instrument waarmee de overheid die beslist over een vergunning, een plan of programma de impact ervan op het watersysteem beoordeelt. Het resultaat van de watertoets wordt als een waterparagraaf opgenomen in de vergunning of in de goedkeuring van het plan of het programma. De watertoets vormt een belangrijk instrument om de meerlaagse waterveiligheid in de praktijk te brengen en het overstromingsrisico in Vlaanderen verder te reduceren. In 2014 zijn 2393 adviesvragen verwerkt. Na screening werden 1118 grondwateradviezen en 637 oppervlaktewateradviezen verleend, waarvan 1019 gunstig, 645 voorwaardelijk gunstig en 89 ongunstig. Dankzij deze adviesverlening kan erover gewaakt worden dat belangrijke wijzigingen in regelgeving zoals de hemelwaterverordening en de code van goede praktijk voor rioolstelsels meteen vertaald worden op vergunningenniveau. De CIW verleende 113 adviezen bij projecten van gewestelijke waterbeheerders.

Binnen de CIW heeft de VMM een trekkersrol in de verdere uitwerking en optimalisatie van het watertoets-instrument.

WATER ZONDER GRENZEN

Milieu houdt niet op bij de grenzen. De VMM werkt dan ook samen op het niveau van de gewesten en internationaal, in Europa en daarbuiten. In 2014 namen wij deel aan verschillende projecten.

Het algemeen doel van het ScaldWIN-project is bij te dragen tot een betere kwaliteit van oppervlakte- en grondwaterlichamen in het internationale stroomgebiedsdistrict (ISGD) van de Schelde. De VMM is projectcoördinator en werkt hiervoor samen met partners uit Frankrijk, de andere Belgische gewesten en Nederland. Binnen het project wordt een set kosteneffectieve, innovatieve en transnationale acties ontwikkeld en uitgevoerd om een goede toestand van oppervlakte- en grondwaterlichamen te bereiken. Door het transnationale effect van deze acties te monitoren wordt de basis gelegd voor de ontwikkeling van een transnationaal opvolgingssysteem voor de maatregelenprogramma's die in het kader van de kaderrichtlijn Water (KRW) voor het ISGD Schelde werden opgesteld. Op 9 december organiseerde de VMM de slotconferentie, waarop enkele maanden voor het definitieve slot van het project de eindresultaten werden voorgesteld.
Meer info op www.scaldwin.org.

In de periode 2010-2013 ontwikkelde de VMM samen met VITO het WEISS-systeem (Water Emissions Inventory planning Support System). WEISS is een computersysteem dat zo accuraat mogelijk de locatie en omvang van bronnen van vervuiling inventariseert, naast de routes waarlangs de vervuiling zich tot in het oppervlaktewater verplaatst. De VMM zet WEISS onder andere in om de aanwezigheid van farmaceutische stoffen in het oppervlaktewater in kaart te brengen. Het systeem is ook al geïmplementeerd in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en het Waalse Gewest. Het enthousiasme stopt niet aan de Belgische landsgrenzen. VITO onderhandelt nu ook met geïnteresseerden in China, Vietnam en Turkije om de WEISS-technologie daar te valoriseren.

GeoSmartCity ondersteunt Europese steden in hun ontwikkeling naar 'slimme steden'. Het rioolbeheer in Vlaanderen kent een complexe verdeling van bevoegdheden. Daarom is het noodzakelijk dat alle informatie beschikbaar is voor alle betrokkenen. Om dit te realiseren stapte de VMM (in maart 2014) in het Europese GeoSmartCity-project. Binnen het project ontwikkelen we nieuwe digitale technologieën om informatie te delen met alle belanghebbenden.

GeoSmartCity zal zich vooral focussen op twee heel belangrijke scenario's van een Smart City: Groene Energie en Ondergrond. De VMM neemt met de rioleringsdata deel aan het 'Ondergrond scenario' en werkt aan twee diensten:

- een mobiele applicatie vergemakkelijkt de gegevensuitwisseling voor alle betrokkenen in het rioolbeheer;
- een mobiele crowd-sourcing applicatie die ook burgers toelaat om informatie uit de rioleringsdatabank op te zoeken en eventuele fouten te melden.

Vlaanderen krijgt steeds meer te kampen met hogere temperaturen en extremer weer. Dat betekent niet alleen hevigere neerslag, maar ook periodes van droogte. Europa is zich ervan bewust dat ook droogte een grote impact kan hebben op ons dagelijkse leven. Daarom werken elf Europese universiteiten en waterbeheerders uit Vlaanderen, Nederland, Duitsland, Frankrijk en Groot-Brittannië sinds januari 2013 samen aan het project DROught adaPtation (DROP). DROP wil anticiperen op de droogteproblemen van de toekomst en praktische maatregelen aanreiken. De deelnemers aan het DROP-project werken innovatieve maatregelen uit waarmee we de natuur, landbouw en het drinkwater kunnen beschermen tegen droogte en watertekort. Zo ging de VMM aan de slag met een set indicatoren die droogteperiodes meten en in beeld brengen. Om periodes van droogte op termijn te kunnen voorspellen, ontwikkelde de VMM ook modellen om droogte in Vlaanderen en de impact ervan op de landbouw te simuleren. Zie ook www.dropproject.eu.

NIEUW PROJECTVOORSTEL WATER

De VMM diende een nieuw projectvoorstel in voor het EU-life programma in het subprogramma leefmilieu. Het betreft een geïntegreerd project (IP) met werknaam BELINI. Het project wil de implementatie realiseren van een set van prioritaire maatregelen uit de deelstroomgebieden Zenne, Dijle en Demer van het Stroomgebiedbeheerplan van de Schelde.

WERKEN AAN ZUIVERE LUCHT

De Vlaamse Milieumaatschappij meet schadelijke stoffen in de lucht en waarschuwt wanneer nodig. Voor een groot deel van deze stoffen kan je van uur tot uur de resultaten op onze website volgen. Van andere stoffen kennen we pas de concentraties na analyse in een laboratorium. Daarnaast brengen we ook de bronnen van luchtverontreiniging in kaart en geven we milieuvergunningsadvies voor lozingen in de lucht. Bovendien werkt de VMM aan de sensibilisering en bewustwording rond luchtkwaliteit.

De VMM waakt met verschillende meetnetten over de luchtkwaliteit in Vlaanderen. We hebben een 60-tal permanente luchtmeetstations verspreid over Vlaanderen. Daarnaast zetten we voor kortere meetcampagnes naar aanleiding van diverse studies vier mobiele meetstations in. De meetreeksen worden aangevuld met modellen die de luchtkwaliteit inschatten op plaatsen waar geen metingen gebeuren. De resultaten bieden we aan op www.vmm.be. Jaarlijks evalueren we de resultaten voor de verschillende polluenten.

LUCHTKWALITEIT IN VLAANDEREN VERBETERT

De luchtkwaliteit in Vlaanderen is de voorbije jaren verbeterd. Dat blijkt uit de resultaten van twee rapporten die een totaalbeeld geven van hoe het gesteld is met de luchtkwaliteit in Vlaanderen. Het rapport **'Lozingen in de Lucht 2000-2013'** inventariseert de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen en broeikasgassen en gaat na welke sectoren hiervoor verantwoordelijk zijn. Het rapport **'Luchtkwaliteit in het Vlaamse Gewest - 2013'** vat de resultaten van de luchtkwaliteitsmetingen samen.

Op ruim tien jaar tijd is de uitstoot van stoffen die ozon vormen met een derde verminderd. Stoffen die het gat in de ozonlaag veroorzaakten, zijn met 82% afgenomen. De verzurende emissie, verantwoordelijk voor de 'zure regen', is gehalveerd en de uitstoot van fijn stof is met 2% afgenomen. Het valt op dat het aandeel van de huishoudens in de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen toeneemt. In Vlaanderen verwarmen er momenteel meer gezinnen hun woning met hout. Dat leidt tot een duidelijke toename van de emissies van onder meer fijn stof en polyaromatische koolwaterstoffen (PAK). Ook het wegverkeer blijft voor veel uitstoot van luchtverontreinigende stoffen zorgen. Het aantal wagens en de kilometers die gereden worden, blijven steeds toenemen.

De lagere emissies hebben een positieve impact op de luchtkwaliteit. De cijfers van de VMM bevestigen de trend dat de Vlaamse luchtkwaliteit stelselmatig verbetert. Vlaanderen haalt voor heel wat stoffen de Europese doelstellingen. De gemeten concentraties van zwaveldioxide, koolstofmonoxide, lood en benzeen respecteren de Europese grenswaarden. Voor een aantal andere stoffen waren de concentraties nog te hoog. Het gaat om fijn stof, ozon, arseen en cadmium.

Niet alle regio's kampen met dezelfde problemen. Zo zijn de fijnstofconcentraties het meest uitgesproken in Oost- en West-Vlaanderen en het westen van de provincie Antwerpen. De ozonoverlast is het hoogst in Limburg. De verontreiniging door zware metalen en dioxines en PCB's beperkt zich tot kleine gebieden nabij gekende industriële bronnen. Stikstofoxiden zijn hoog nabij grote verkeersassen en verkeersintensieve locaties in het algemeen. Het gaat dus om diverse bronnen die een verschillende aanpak nodig hebben.

IMPACT VAN DE LUCHTKWALITEIT OP DE GEZONDHEID

Ondanks de verbeterde luchtkwaliteit in Europa, blijft luchtverontreiniging de belangrijkste milieufactor die in verband wordt gebracht met vermijdbare ziekte en voortijdige sterfte. De VMM toetst de huidige luchtkwaliteit ook aan de richtwaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO). Uit deze analyse blijkt dat de richtwaarden voor heel wat stoffen nog ver buiten bereik liggen. Zo zijn de huidige concentraties van zwaveldioxide op bijna de helft van de meetstations hoger dan de WGO-richtwaarde. De gehaltes aan fijn stof en ozon zijn overal te hoog. De WGO-richtwaarden voor stikstofdioxide en cadmium worden wel op heel wat plaatsen gehaald.

INVLOED VAN HET VERKEER

In 2013 startte de VMM met een nieuw verkeersgericht meetstation nabij een drukke verkeersweg in Gent. In Antwerpen was al zo'n meetstation in werking. De resultaten van beide stations bevestigen dat het wegverkeer voor een toename zorgt van zwarte koolstof en stikstofoxiden in de lucht. Verkeer is de voornaamste bron van stikstofdioxide in Vlaanderen. Meer dan 60% van de totale NO_2-uitstoot is afkomstig van verkeer, met dieselwagens als grootste bron. In Antwerpen overschreden de concentraties van stikstofdioxiden de Europese grenswaarde die in 2015 van kracht wordt.

WETENSCHAPPELIJKE RAPPORTEN LUCHT

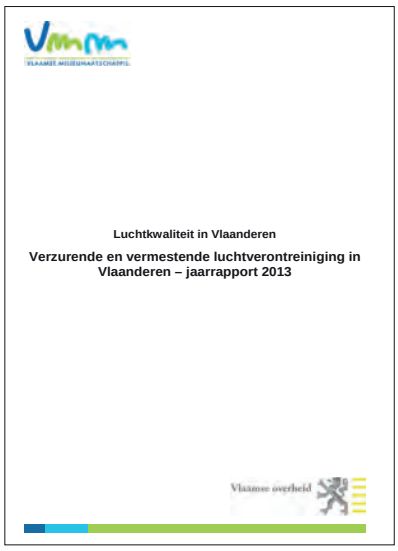

In 2014 publiceerde de VMM 7 detailrapporten over luchtkwaliteit. Het jaarrapport 'Luchtkwaliteit in het Vlaamse gewest' geeft een globaal overzicht van de luchtkwaliteit in Vlaanderen terwijl deze rapporten inzoomen op bepaalde polluenten of probleemregio's. Een gedetailleerde bespreking van de trend, de impact van saneringsmaatregelen en informatie uit modellen zorgen ervoor dat deze rapporten een meerwaarde zijn voor lokale bedrijven, lokale besturen en overheidsinstanties die bevoegd zijn voor de controle van de bedrijven en de inschatting van de gezondheidsrisico's. Bovendien zijn de rapporten dikwijls multidisciplinair omdat het Agentschap Zorg en Gezondheid een gezondheidskundige interpretatie geeft aan de luchtdata en/of lokale bedrijven rapporteren over hun gerealiseerde en geplande saneringen.

PROGRAMMATISCHE AANPAK STIKSTOF

Op 23 april 2014 keurde de Vlaamse Regering de besluiten over de specifieke instandhoudingsdoelstellingen (S-IHD) definitief goed. Tegelijkertijd werden er afspraken gemaakt over een programma om de hoeveelheid stikstof in Natura 2000-gebieden te laten dalen. Een te hoge stikstofdepositie is namelijk een groot probleem om de instandhoudingsdoelstellingen te realiseren in Vlaanderen. Daardoor komt de vergunning van bedrijven die te veel stikstof uitstoten, voornamelijk veeteeltbedrijven, in het gedrang. Om te vermijden dat vergunningen geweigerd moeten worden, werkt de Vlaamse regering aan een Programmatische Aanpak Stikstof, of kortweg PAS. Via de PAS wil de Vlaamse regering de stikstofuitstoot verminderen. Een deel van die toekomstige extra vermindering wordt toegekend aan vergunningen voor bedrijven en wegen ("ontwikkelruimte"). Zo wil de regering de natuurdoelstellingen behalen en tegelijkertijd zorgen voor een verdere economische ontwikkeling.

De voorbereiding en uitvoering van de PAS wordt aangestuurd door een centraal regiebureau (taskforce) samengesteld uit een projectleider en inhoudelijke experten op vlak van natuurbeheer, vergunningverlening, modellering/databeheer, emissiereductie en wetgeving. Zowel in de taskforce als in diverse werkgroepen zijn experten van de VMM vertegenwoordigd.

LUCHT KENT GEEN GRENZEN

Om een verdere verbetering van de luchtkwaliteit te krijgen, zijn zowel inspanningen op lokaal vlak als op internationaal vlak nodig. Alleen zo kunnen de grenswaarden op alle locaties in Vlaanderen gehaald worden. De VMM werkt daarom samen met verschillende partners uit binnen- en buitenland.

De VMM voert samen met of in opdracht van andere partijen luchtkwaliteitsmetingen uit. Zo heeft de VMM samenwerkingsovereenkomsten met de stad Antwerpen, het Gemeentelijk Havenbedrijf van Antwerpen, de gemeente Beveren, de Belgische Petroleum Federatie, Evonik Degussa Antwerpen, Total Olefins Antwerp, Monstanto, BP Chembel Geel en de elektriciteitsproducenten Electrabel, EON, T-power en EDF Luminus..

De VMM participeert in de Intergewestelijke Cel voor het Leefmilieu (IRCEL), een samenwerkingsovereenkomst tussen het Brusselse, het Vlaamse en het Waalse Gewest inzake het toezicht op emissies in de lucht en het voorspellen van zomer- en wintersmog. IRCEL zorgt er ook voor dat de Vlaamse luchtkwaliteits- en emissiedata samen met de Waalse en Brusselse gegevens gecompileerd worden en gerapporteerd aan de Europese Commissie.

Joaquin (Joint Air Quality Initiative) is een Europese samenwerking met de steun van het INTERREG IVB North West Europe programma (www.nweurope.eu). Het doel van dit project is het gezondheidsbeleid te ondersteunen dat zich specifiek richt op de luchtkwaliteit in Europa. In dit project test de VMM, samen met 15 partners uit België, Nederland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk, beleidsmaatregelen tegen luchtverontreiniging uit op hun efficiëntie. Binnen dit Europese project investeren we ook in meetapparatuur voor ultrafijn stof (UFP), omdat er steeds meer aanwijzingen zijn dat net deze ultrafijne deeltjes belangrijke gezondheidsschade kunnen veroorzaken. Daarnaast bestudeert het project de manier waarop je met stakeholders, belangengroepen en het grote publiek het beste over luchtverontreiniging kunt communiceren. De VMM coördineert dit project, dat meegefinancierd wordt door Interreg IVB NWE. Meer info over het project vind je op www.joaquin.eu.

Op de nieuwe website www.properelucht.be hebben we interessante links naar info over luchtverontreiniging in Vlaanderen en de gevolgen ervan op onze gezondheid verzameld. Naast informatie over metingen, beleid, gezondheid en sensibiliserende campagnes, vind je er de huidige en voorspelde waarden van de luchtkwaliteitsindex. Deze index condenseert elke dag de gehaltes van verschillende verontreinigende stoffen in de omgevingslucht tot één representatief cijfer tussen 1 en 10, waarbij 1 een uitstekende kwaliteit voorstelt en 10 een zeer slechte. Properelucht.be maakt deel uit van de Europese bewustmakingscampagne rond luchtverontreiniging Cleaner Air Better Health.

TASK FORCE ON EMISSION INVENTORIES AND PROJECTIONS

Van 12 tot 14 mei 2014 vond in Gent een internationaal congres plaats met als doel kennis en informatie uit te wisselen over het opstellen van een emissie-inventaris lucht en de opmaak en herziening van internationale wetgeving en rapporteringsverplichtingen.

De VMM organiseerde deze 15th Joint EIONET and UNECE Task Force on Emission Inventories and Projections (TFEIP) meeting and workshop samen met het Agence Wallonne de l'Air et du Climat (AWAC) en het Brussels Instituut voor Milieubeheer (BIM). De VMM en haar Brusselse en Waalse collega's staan in voor de emissie-inventarisatie en internationale rapportering van luchtverontreinigende stoffen en broeikasgassen in de drie gewesten. Een honderdtal experten uit heel de wereld nam deel aan het congres. Op het programma stonden presentaties en discussies over de inschatting van de uitstoot van machines die niet voor de weg zijn bestemd, emissies door gebouwenverwarming (o.a. houtverbranding), de meest recente Europese en internationale evoluties in de emissie-inventarisatie, de nood aan emissiedata voor modellering van luchtkwaliteit en nog veel meer.

NIEUW PROJECTVOORSTEL LUCHT

De VMM diende een nieuw projectvoorstel in voor het EU-life programma in het subprogramma leefmilieu. PANACEA werd door de VMM, in samenwerking met andere partners uit België, Duitsland, Frankrijk en Nederland, ingediend. Bedoeling is een innovatieve aanpak te ontwikkelen om het probleem van blootstelling van de bevolking aan zwevende deeltjes en fijn stof in stedelijke gebieden aan te pakken.

ADVIES MILIEUVERGUNNINGEN

De VMM verleent ook voor het aspect 'lucht' advies over milieuvergunningsaanvragen van bedrijven. Met haar advies streeft de VMM naar een minimale belasting van het milieu.

HOE GAAT HET MET ONS MILIEU?

De Vlaamse Milieumaatschappij stelt het Milieurapport Vlaanderen (MIRA) op. MIRA beschrijft, analyseert en evalueert de toestand van het Vlaamse leefmilieu, bespreekt het gevoerde milieubeleid en blikt vooruit op mogelijke milieuontwikkelingen.

MIRA biedt betrouwbare en actuele milieu-informatie en zorgt zo voor de wetenschappelijke onderbouwing van de milieubeleidsplanning. Jaarlijks worden de milieu-indicatoren op de website geactualiseerd. Daarnaast maakt MIRA topicrapporten en toekomstverkenningen. Zo zocht MIRA in het rapport 'Megatrends: ingrijpend, maar ook ongrijpbaar? Hoe beïnvloeden ze het milieu in Vlaanderen?' het antwoord op de vraag met welke globale ontwikkelingen het toekomstige (milieu)beleid in Vlaanderen rekening moet houden. Onderzoeksrapporten zijn de weerslag van wetenschappelijke studies over hiaten in de milieukennis. In 2014 werden 9 onderzoeksrapporten gepubliceerd en liepen er 2 nieuwe onderzoeksprojecten in het kader van deze milieurapportering.

MILIEU-INFORMATIE À LA CARTE

De website van Milieurapport Vlaanderen (MIRA) helpt iedereen die op zoek is naar actuele informatie over het milieu. Je vindt er data, analyses en evaluaties over de verschillende milieuverstoringen in Vlaanderen. MIRA heeft de website in 2014 volledig vernieuwd. De structuur is vereenvoudigd en de gebruiksvriendelijkheid van de website staat nu nog meer centraal. Voortaan kan je je automatisch laten verwittigen wanneer een indicator wordt geactualiseerd. Daarnaast kan je erg makkelijk je eigen indicatorrapport samenstellen en die informatie delen met anderen. Via de RSS-feed blijf je op de hoogte van nieuwsitems of onderzoeksresultaten. Figuren op de MIRA-website kunnen voortaan ook afgestemd worden op de eigen noden. Dynamische figuren laten toe in te zoomen, datareeksen weg te laten, data achter een figuur zichtbaar te maken door er met de cursor over te bewegen ... Iedere figuur beschikt ook over een eigen webadres, waardoor, bij overname van de figuur op andere websites, de inhoud zich automatisch aanpast zodra MIRA de indicator actualiseert.

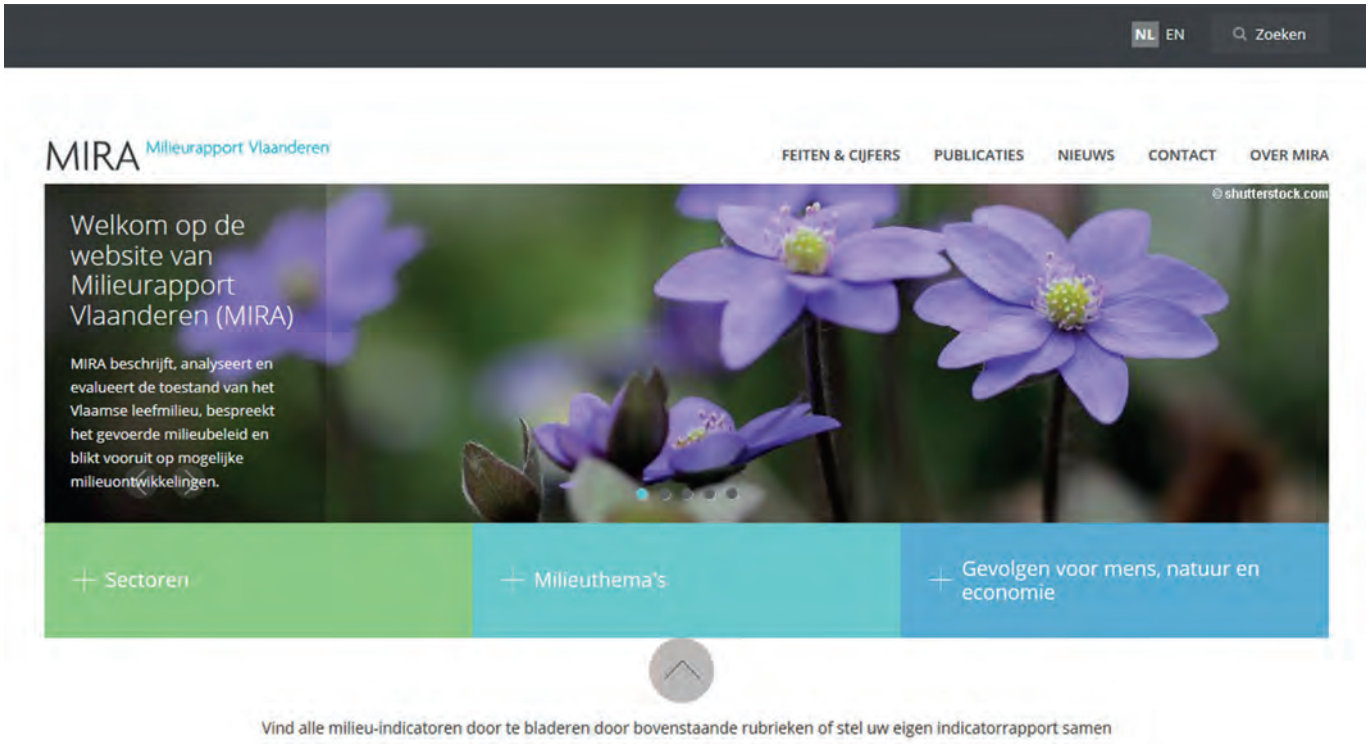

Vind alle milieu-indicatoren door te bladeren door bovenstaande rubrieken of stel uw eigen indicatorrapport samen

‘MEGATRENDS: INGRIJPEND MAAR OOK ONGRIJPBAAR? HOE BEÏNVLOEDEN ZE HET MILIEU IN VLAANDEREN’

Op 11 december 2014 overhandigde de VMM de toekomstverkenning **‘Megatrends: ingrijpend, maar ook ongrijpbaar? Hoe beïnvloeden ze het milieu in Vlaanderen’** aan Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, Joke Schauvliege. Experten hebben in opdracht van de VMM zes megatrends bestudeerd die belangrijk zijn voor het milieu in Vlaanderen. Ze gingen na hoe die megatrends ontstaan, hoe ze zich in Vlaanderen manifesteren en hoe ze via vier grote maatschappelijke systemen ons milieu beïnvloeden.

In de nieuwe toekomstverkenning focussen we op de volgende megatrends:

- veranderende demografische evenwichten;
- versnelde technologische ontwikkelingen;
- toenemende tekorten aan grondstoffen en hulpbronnen;
- stijgende multipolariteit in de samenleving;
- klimaatverandering;
- toenemende kwetsbaarheid van maatschappelijke en ecologische systemen.

Hebben wij invloed op die mondiale megatrends? Nauwelijks, maar megatrends beïnvloeden het milieu vooral via vier maatschappelijke systemen: ruimtelijke ordening, mobiliteit, energie en productie en consumptie. Met de keuzes die Vlaanderen daarin vandaag maakt, hebben we wel een invloed op het milieu, de maatschappij en de welvaart van morgen. Het rapport beschrijft hoe het (milieu)beleid er gepast mee kan omgaan door die systemen duurzamer en veerkrachtiger te helpen maken.

Bij de voorstelling werd het Megatrends-rapport toegelicht in een filmpje: je kunt het raadplegen op www.vmm.be/milieurapport.

ONDERZOEKSRAPPORT ‘OZONSCHADE AAN VEGETATIE’

Planten kunnen door blootstelling aan ozon schade ondervinden. Het gaat dan om bladverkleuring of -verlies, vertraagde groei of zelfs afsterven. Jaarlijks rapporteert MIRA over de ozonschade op basis van de gemeten ozonconcentraties tijdens het groeiseizoen. Maar die indicator houdt er geen rekening mee dat slechts een deel van de atmosferische ozon effectief opgenomen wordt door de plant via de huidmondjes. De plant past zich namelijk aan de omgevingsomstandigheden aan door de openingsgraad van de huidmondjes te regelen.

De VMM liet daarom door VITO en CODA-CERVA onderzoeken of er een indicator haalbaar is die ook een beeld geeft van de effectieve ozonopname door planten. Het blijkt nu mogelijk te zijn om een gebiedsdekkende indicator te ontwikkelen voor Vlaanderen op basis van de zogenaamde ‘ozonflux’. Die houdt er rekening mee dat de ozonopname afhankelijk is van de atmosferische ozonconcentratie, omgevingsfactoren (temperatuur, vochtigheid, lichtintensiteit ...) en

specifieke plantkarakteristieken. Een indicator op basis van de ozonflux kan een accurater beeld geven van de gebieden met het hoogste risico op ozonschade. De studie toont ook aan dat de bouwstenen beschikbaar zijn voor het uitbouwen van een Vlaams ozondosismodel. De mogelijke bouwstenen zijn het DO3SE-model (berekeningen van depositie en uitwisseling van ozon), het Chimere-model (luchtkwaliteitsberekeningen) en het RIO-model (interpolatiemodel voor berekening van gebiedsdekkende ozonconcentraties). De invoerparameters nodig voor deze modellen zijn aanwezig of kunnen worden afgeleid.

ONDERZOEKSRAPPORTEN OVER DE ECOLOGISCHE VOETAFDRUK

In opdracht van MIRA voerde Ecolife twee studies uit over de ecologische voetafdruk. Een eerste studie onderzocht waarom de ecologische voetafdruk van België hoger is dan die van onze buurlanden. In een tweede studie werd de ecologische voetafdruk van Vlaanderen berekend voor de periode 2004-2009.

Uit landenvergelijkingen die regelmatig uitgevoerd worden door wetenschappers en organisaties als het Global Footprint Network en het Water Footprint Network, blijkt dat de Belgische voetafdrukken bijna systematisch hoger zijn dan die van de buurlanden. Ecolife ging na hoe dat komt.

Een eerste vaststelling is dat ruim de helft van het verschil met de buurlanden kan worden verklaard door methodologische keuzes die leiden tot overschattingen voor kleine, open economieën zoals België. Toch identificeerden de onderzoekers ook een reeks structurele verschillen in consumptie- en productiepatronen die aan de basis liggen van de hoge ecologische voetafdruk. Zo heeft België gemiddeld oudere gebouwen met een lage energieprestatie, wat zorgt voor een hoog energiegebruik voor verwarming. De lage bezettingsgraad van Belgische personenwagens, het dichte wegennetwerk en de lage belasting op diesel dragen dan weer bij tot een hoger aantal voertuigkilometers per persoon. Daarnaast consumeren we meer vis en meer plantaardige oliën, koffie, suiker en bier, met een hogere voetafdrukintensiteit dan onze buren als gevolg.

Ecolife berekende ook de ecologische voetafdruk van Vlaanderen voor de periode 2004-2009. De voetafdruk van de gemiddelde Vlaming bleek over deze periode te schommelen rond de 9 globale hectare (gha). Ook al is dit een overschatting, we kunnen toch besluiten dat we boven onze stand leven: de wereldgemiddelde ecologische voetafdruk mag niet hoger mag zijn dan 1,8 gha per inwoner, met 9 gha zitten we daar ver boven. Het volstaat niet om alleen de productie-efficiëntie te verbeteren: we moeten dringend onze consumptiepatronen aanpassen.

Een overzicht en een toelichting van alle MIRA-rapporten en de meest actuele indicatoren vind je op: www.vmm.be/milieurapport.

82

VMM INFORMEERT

De Vlaamse Milieumaatschappij informeert en sensibiliseert haar verschillende interne en externe belanghebbenden met een mix van informatie- en communicatie-initiatieven die onze doelstellingen ondersteunen. We voeren een actief informatiebeleid via ons Infoloket, onze aanwezigheid op beurzen, de publicatie van rapporten, brochures, nieuwsbrieven en themanummers, een sterk uitgebouwde website en sociale media en een centraal aanspreekpunt voor de pers. Zo willen we bedrijven, burgers, beleidsmakers en landbouwers aansporen tot milieusparend gedrag.

PUBLICATIES

In 2014 publiceerde de VMM opnieuw tal van uitgaven. Maar liefst 35 rapporten en publicaties uit 2014 vind je op www.vmm.be/publicaties. Daarnaast verstuurden we 4 elektronische nieuwsbrieven naar meer dan 5000 milieuprofessionals. De meest recente editie vind je op: www.vmm.be/nieuwsbrief. Op de website vind je ook de 11 persberichten die in 2014 werden verstuurd. De 2 edities van het publieksmagazine Verrekijker uit juni en november vind je op www.vmm.be/publicaties.

De 5 algemene nieuwsbrieven en de 11 bekkenspecifieke nieuwsbrieven van de CIW en de ontwerpen van de stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas 2016 - 2021 kan je nalezen op www.integraalwaterbeleid.be. Daar vind je in de rubriek publicaties ook de brochure 'Integraal waterbeleid in Vlaanderen, samen voor een gestroomlijnd waterbeleid' die het waterbeleid anno 2014 – na de wijzigingen van het decreet Integraal Waterbeleid in 2013 – beschrijft en de tweede waterbeleidsnota.

ONLINE

Onze hoofdwebsite www.vmm.be kreeg in 2014 een kwart meer unieke bezoekers. De VMM maakt heel wat gegevens uit haar milieudatabank toegankelijk via interactieve rapporten of via een geografische toepassing. Zo kun je de luchtkwaliteit in je buurt opzoeken, de kwaliteit van de waterlopen in je buurt ontdekken of nagaan in welke zuiveringszone je woning ligt.

Op 29 januari 2014 lanceerden de Vlaamse waterbeheerders, onder wie de VMM, de nieuwe website waterinfo.be. De portaalsite waterinfo.be is een nieuwe en gedetailleerde website waar burgers en hulpdiensten alle actuele informatie over overstromingsrisico, getijden, neerslag en droogte kunnen vinden. Deze portaalsite is technologisch zeer vooruitstrevend en bundelt info die tot dan toe op verschillende websites stond, zoals overstromingsvoorspeller.be, waterstanden.be ... De homepage kan zo ingesteld worden dat de actuele toestand voor een bepaalde buurt, specifieke regio of voor heel Vlaanderen te zien is.

We communiceren ook via sociale media zoals Facebook en LinkedIn. Zo blijf je nog beter op de hoogte van alles wat reilt en zeilt op milieuvlak. Je vindt de VMM op www.facebook.com/vlaamsemilieumaatschappij en www.linkedin.com/company/vmm.

INFOLOKET

Wie een vraag over de opdrachten of de werking van de VMM heeft, kan terecht bij de Vlaamse Infolijn op het gratis nummer 1700 of bij het Infoloket van de VMM via info@vmm.be.

Met een vraag over een specifiek dossier van heffingen of adviesverlening milieuvergunningen of watertoets, kan je terecht op de contactpagina op www.vmm.be.

Het Infoloket beantwoordde in 2014 2.921 vragen. Meer dan de helft van de vragen kwam van burgers, andere belangrijke doelgroepen waren bedrijven en gemeenten.

EVENEMENTEN EN CAMPAGNES

Je kon ons in 2014 opnieuw ontmoeten op een events, beurzen en studiedagen of infosessies voor specifieke belanghebbenden. Een greep uit de activiteiten: de VMM nam onder andere deel aan de VLARIOdag op 1 april, de Scheldehappening op 21 april, de officiële inhuldiging van het vernieuwde wachtbekken in Webbekom op 4 mei, de Fortengordel in Antwerpen op 18 mei en het evenement Chap'eau langs de Kleine Nete in Lichtaart op 28 september. Op 23 mei organiseerden we naar aanleiding van Wereldvismigratiedag een leerrijke wandeltocht langs de door VMM aangelegde visdoorgang op het domein van Herkenrode (Hasselt). Samen met het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en het Waalse Gewest organiseerde de VMM op 13 juni een studiedag over biota-monitoring. Op 17 juni werd ook een overlegforum georganiseerd om rioolbeheerders op de hoogte te houden van de verdere uitbouw en optimalisatie van de bovengemeentelijke saneringsinfrastructuur. We organiseerden samen met Aquafin en de watermaatschappijen in mei en juni provinciale infosessies voor bedrijven met een private waterwinning voor professioneel gebruik over de aanpassingen in de facturatie van de saneringsvergoeding. Naar aanleiding van het openbaar onderzoek over de stroomgebiedbeheerplannen organiseerde de VMM tussen 24 september en 7 oktober provinciale infosessies over de herziene zoneringsplannen en de gebiedsdekkende uitvoeringsplannen. Op vrijdag 26 september was het dan de beurt aan het 11e Waterforum in Gent, georganiseerd door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW).

Tijdens de finale van de Groene Lente 2014 deelde de VMM de prijzen uit in de categorie 'Zonder is gezonder' aan Antwerpen, Laakdal en Sint-Niklaas. Elk jaar kunnen steden en gemeenten deelnemen aan de wedstrijd Groene Lente. De projecten van 2014 waren pesticidenvrije groenprojecten met aandacht voor de waterhuishouding. In het najaar van 2014 lanceerde de VMM nieuwe folders en affiches voor de campagne 'Zonder is gezonder'. Die zet de nieuwe regels van de wetgeving voor pesticiden vanaf 1 januari 2015 in de kijker.

Op 28 maart 2014 lanceerde minister Schauvliege het tweede deel van de VMM-campagne 'Goed geregeld = geld gespaard'. Deze campagne informeert beschermde klanten over hun nieuwe rechten inzake watergebruik. Die rechten beschermen hen en willen voorkomen dat ze in problemen komen met hun waterfactuur.

KLACHTENMANAGEMENT

De VMM beschouwt klachten als kansen om haar dienstverlening te verbeteren. Belanghebbenden kunnen met hun klacht in de eerste plaats terecht bij het VMM-Infoloket of bij de betrokken VMM-dienst. Wanneer ze daar niet verder geholpen kunnen worden, kunnen ze contact opnemen met de klachtencoördinator van de VMM. Die start een onafhankelijk onderzoek en zoekt een oplossing. Hoe een klacht ingediend moet worden, wordt duidelijk uitgelegd op de VMM-website. Door het samenbrengen van verschillende klachten bij één coördinator krijgt die een goed beeld over knelpunten en kan hij daarmee aanbevelingen doen aan de verschillende diensten van de VMM.

Uit de klachtenrapportering 2014 blijkt dat de VMM slechts 10 klachten ontving. 6 klachten bleken onontvankelijk, 1 omdat het bezwaar tegen een heffing te laat kwam en 5 omdat ze niet over de dienstverlening van de VMM, maar wel over die van de watermaatschappijen ging. Deze laatste klachten werden rechtstreeks aan de toezichthouders van drinkwater of sanering bezorgd. Van de 4 ontvankelijke klachten bleken er 2 ongegrond. 2 gingen over heffingen die de VMM int, 1 over openbaarheid van bestuur en 1 over de ligging van een onroerend goed in overstromingsgevoelig gebied. Bij de twee laatste volstond het om de burger voor meer informatie door te verwijzen naar de bevoegde dienst. Alle klachten werden binnen de 45 dagen opgelost.
De volledige klachtenrapportering 2014 vind je op www.vmm.be.

2
EURO

FINANCIËLE OVERZICHTEN

REKENINGEN 2014

Bij decreet van 7 mei 2004 (BS 11 juni 2004), in werking getreden door een besluit van de Vlaamse Regering van 31 maart 2006, ontstond op 1 april 2006 de nieuwe rechtspersoon IVA VMM, rechtsopvolger van de VOI VMM en van de vroegere afdeling Water van het departement Leefmilieu en Infrastructuur van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Het IVA VMM is onderworpen aan het Rekendecreet dat afgekondigd werd door de Vlaamse Regering op 8 juli 2011 en in werking trad op 1 januari 2012. In uitvoering van het Rekendecreet werd op 14 oktober 2011 het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de begroting en de boekhouding van de Vlaamse Rechtspersonen goedgekeurd. Dit verplicht het agentschap jaarlijks volgende rekeningen voor te leggen:

- de balans op 31 december;
- de resultatenrekening, opgesteld op basis van de kosten en de opbrengsten van het afgelopen boekjaar;
- de rapportering over de uitvoering van de begroting, opgesteld in dezelfde vorm als de begroting;
- een rapportering die de aansluiting tussen de jaarrekening en de uitvoering van de begroting bevat;
- een toelichting bij de balans, de resultatenrekening en de rapportering over de begroting.

De balans en de resultatenrekening zijn integraal opgenomen. De uitvoeringsrekening van de begroting op 31 december 2014 is beknopt weergegeven.

UITVOERINGSREKENING BEGROTING

De Vlaamse Milieumaatschappij verwerft haar middelen grotendeels via de dotaties voorzien op de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap (programma's LC en GD) en via de dotaties op de Minafondsbegroting.

Door de overheveling van de afdeling Water naar de VMM op 1 april 2006 zijn er een aantal dotaties voor operationeel beheer van watersystemen bijgekomen. Het bedrag van de bestaande algemene werkings- en investeringsdotaties is eveneens beduidend toegenomen.

De totale ontvangsten aangerekend op de begroting van de VMM voor het begrotingsjaar 2014 bedragen 180,527 miljoen euro. De aangerekende uitgaven belopen 129,220 miljoen euro. Dit resulteert in een positief begrotingssaldo van 51,307 miljoen euro op 31 december 2014.

De totale uitgaven en ontvangsten zijn in 2014 toegenomen tegenover 2013. Dit komt hoofdzakelijk omdat er dit jaar voor een bedrag van 5,922 miljoen euro rioolwaterzuiveringsinstallaties verkocht werden aan NV Aquafin. Dit was ook zo in 2010, 2011 en 2012. Deze ontvangsten werden integraal doorgestort aan het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Het gecumuleerd begrotingssaldo bedraagt 51,307 miljoen euro. Dit is een stijging van 4,023 miljoen euro ten opzichte van 2013 (47,284 miljoen euro).

Het positief gecumuleerd begrotingssaldo van 51,307 miljoen euro op 31 december 2014 is samengesteld als volgt:

1. Een positief saldo op de werkingsmiddelen van 1,540 miljoen euro. Dit saldo werd voornamelijk gerealiseerd op de algemene werkingsdotatie LB0 LC138 4141. Dit komt omdat deze dotatie volledig uitbetaald wordt, ongeacht de uitvoeringsgraad. Dit gebeurt in periodieke schijven op basis van het dotatiebesluit. Alle andere werkingsdotaties worden door de VMM voorgefinancierd en teruggevorderd aan de hand van bewezen uitgaven. Hierdoor was er op de dotatie LB0 LC140 4141 een positief saldo van 0,488 miljoen euro.
2. Een overschot van 0,205 miljoen euro op de investeringsdotatie LB0 LC186 6141 voor duurzame roerende en onroerende goederen, een overschot van 2,095 miljoen euro op de specifieke investeringsdotatie LB0 LC192 6141 voor operationeel waterbeheer, en een overschot van 0,183 miljoen euro op de specifieke investeringsdotatie voor polders en wateringen LB0 LC190 6142.
   Het Rekendecreet verplicht de Vlaamse Milieumaatschappij sinds 2012 om de investeringstoelagen op vorderingsbasis als opbrengst in de begroting te boeken. Hierdoor wordt het volledige dotatiebedrag voor 2014 als ontvangst in de begroting geboekt ongeacht de uitvoeringsgraad.
3. Het overgedragen, niet aangewend gecumuleerd begrotingssaldo 2014 ten bedrage van 47,284 miljoen euro.

Onderstaande tabel geeft schematisch de soorten uitgaven met de eraan gekoppelde ontvangsten weer.

ONTVANGSTEN (EUR)	31.12.2014	UITGAVEN (EUR)	31.12.2014
Werkingsdotatie LB0 LC138 4141	84.937.000	Werkingskosten	86.441.613
Eigen ontvangsten	834.783		
EU-instellingen	1.669.488		
Dotatie Administratie Gezondheidszorg GE0 GD334 4142	52.000		
Werkingsdotatie operationeel beheer watersystemen LB0 LC140 4141	14.338.024	Werkingskosten operationeel beheer watersystemen	13.849.580
Dotatie Minafonds artikel LBC LC036 4140	151.368	Sociale vrijstellingen en moratoriumintresten i.v.m. milieuheffingen afvalwater en grond-water	151.368
Investeringsdotatie LB0 LC186 6141	4.684.000	Investeringen in duurzame roerende en onroerende goederen	4.572.238
Eigen ontvangsten	92.769		
Investeringsdotatie operationeel beheer watersystemen LB0 LC192 6141	18.636.000	Investeringen operationeel beheer watersystemen	16.540.957
Dotatie voor subsidies aan polders en wateringen LB0 LC190 6142	1.174.000	Subsidies aan polders en wateringen ter verbetering onbevaarbare waterlopen	990.824
Dotatie voor subsidies aan drinkwater-maatschappijen en openbare besturen LBC LC053 6141	0	Subsidies aan drinkwatermaatschappijen en openbare besturen	0
Opbrengst vervreemding RWZI's	5.921.672	Doorstorting naar MVG van opbrengst RWZI's	5.921.672
Ontvangsten toegewezen aan het Fonds voor de Waterhuishouding	358.227	Spijziging van het Fonds voor de Waterhuishouding	358.227
Aanwending van het Fonds voor de Waterhuishouding	393.275	Investeringen ten laste van het Fonds voor de Waterhuishouding	393.275
Aanwending van het Fonds voor het Grondwaterbeheer	0	Investeringen ten laste van het Fonds voor het Grondwaterbeheer	0
Overgedragen begrotingssaldo 2013	47.284.255	Over te dragen begrotingssaldo 2014	51.307.107
	180.526.861		**180.526.861**

BALANS

ACTIVA	CODES	EUR 31.12.14	EUR 31.12.13
VASTE ACTIVA		**289.654.061**	**290.440.024**
II IMMATERIELE VASTE ACTIVA	21	12.192.765	11.447.501
SOFTWARE	214	12.192.765	11.447.501
III. MATERIELE VASTE ACTIVA	22/27	277.400.769	278.932.851
TERREINEN EN GEBOUWEN	220-223	120.490.090	120.952.460
WERKEN VAN BURGELIJKE BOUWKUNDE	224-229	62.392.603	62.446.203
INSTALLATIES, MACHINES EN UITRUSTING	23	23.251.722	19.596.797
MEUBILAIR EN MATERIEEL	24	3.603.719	3.454.656
Rollend materieel	240	1.646.978	1.505.812
Varend materieel	241	14.272	7.517
Informatica en telematica	243	1.770.528	1.739.538
Kantoormeubilair	244	171.941	201.789
ANDERE MATERIELE VASTE ACTIVA	26	38.626.032	46.809.296
Terreinen exploitatie	260	10.490.772	10.747.592
Installaties waterzuivering	261	28.135.260	36.061.704
VASTE ACTIVA IN AANBOUW	27	29.036.603	25.673.439
Vaste activa in aanbouw	270	29.036.603	25.673.439
IV. FINANCIELE VASTE ACTIVA	28	60.527	59.672
AANDELEN	284	4.670	4.670
BORGTOCHTEN IN CONTANTEN	288	55.857	55.002
VLOTTENDE ACTIVA		**84.963.975**	**77.560.042**
V. VORDERINGEN OP MEER DAN EEN JAAR	29	0	0
OVERIGE VORDERINGEN I.V.M. LENINGEN	291	0	0
VI. VOORRADEN	3	37.779	40.092
GROND- EN HULPSTOFFEN	30/31	37.779	40.092
VII. VORDERINGEN OP TEN HOOGSTE EEN JAAR	40/41	84.446.207	68.984.890
HANDELSVORDERINGEN	40	340.521	346.938
OVERIGE VORDERINGEN	41	84.105.686	68.637.952
Terug te vorderen BTW	411	11.503	15.389
Te ontvangen werkingsdotaties	4130	64.482.217	43.434.620
Te ontvangen kapitaalssubsidies	4133	19.611.966	25.187.943
VIII. GELDBELEGGINGEN	50/54	0	0
IX. LIQUIDE MIDDELEN	55/58	0	7.636.031
BANKEN	55	0	7.636.031
KASSEN	57	0	0
X. OVERLOPENDE REKENINGEN	490/491/495	479.989	899.029
OVER TE DRAGEN KOSTEN	490	479.989	898.806
VERKREGEN OPBRENGSTEN	491	0	223
TOTAAL DER ACTIVA		**374.618.036**	**368.000.066**

PASSIVA	CODES	EUR 31.12.14	EUR 31.12.13
EIGEN VERMOGEN		**336.580.753**	**335.771.206**
I. KAPITAAL	10	495.787	495.787
III HERWAARDERINGSMEERWAARDEN	12	7.580.204	7.580.204
IV RESERVES	13	5.805.822	5.840.869
ONBESCHIKBARE RESERVES	131	5.805.822	5.840.869
Andere	1311	5.805.822	5.840.869
V. OVERGEDRAGEN NETTO RESULTAAT	14	36.764.053	35.105.102
VI. DOTATIES, SUBSIDIES, TOELAGEN EN SOORTGELIJKE	15	285.934.887	286.749.244
VREEMD VERMOGEN		**38.037.283**	**32.228.860**
VIII. SCHULDEN OP MEER DAN EEN JAAR	17	843	843
FINANCIELE SCHULDEN	170/174	0	0
Kredietinstellingen	173	0	0
BORGTOCHTEN ONTVANGEN IN CONTANTEN	178	843	843
IX. SCHULDEN OP TEN HOOGSTE EEN JAAR	42/48	36.720.614	32.118.757
TIJDENS BOEKJAAR VERVALLENDE SCHULDEN >1 JAAR	420/429	0	8.977
FINANCIËLE SCHULDEN KREDIETINSTELLINGEN (CFO)	430/433	8.333.999	0
HANDELSSCHULDEN - GEWONE CREDITEUREN	44	10.580.548	16.279.164
SCHULDEN BELASTINGEN EN BEZOLDIGINGEN	45	7.094.756	7.508.775
Belastingen	450/3	936.306	1.074.010
Bezoldigingen en sociale lasten	454/9	6.158.450	6.434.765
ONTVANGEN VOORUITBETALINGEN INVESTERINGSTOELAGEN	46	10.710.140	8.320.159
OVERIGE SCHULDEN	47/48	1.171	1.682
X. OVERLOPENDE REKENINGEN	492-493-496	1.315.826	109.260
TOE TE REKENEN KOSTEN	492	1.315.826	109.260
TOTAAL DER ACTIVA		**374.618.036**	**368.000.066**

RESULTATENREKENING

	CODES	EUR 31.12.14	EUR 31.12.13
Operationele opbrengsten	70/74	103.276.926	107.355.598
Lopende opbrengsten	70	307.646	249.788
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	73	100.469.216	103.327.208
Andere operationele opbrengsten	74	2.500.064	3.778.602
Operationele kosten	60/64	129.201.532	131.235.334
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	60	5.881.645	6.502.232
Aankopen (+)	600/608	5.879.332	6.495.580
Voorraad: afname (toename) (+/(-))	609	2.313	6.652
Diensten en diverse goederen	61	28.857.267	32.799.390
Personeelskosten	62	62.045.320	62.731.075
Afschr en waardevermin op immat. -en materiële vaste activa	630	21.876.084	26.776.936
Inkomensoverdrachten	640	8.928.822	2.276.120
Andere operationele kosten	641/648	1.612.394	149.581
Operationeel resultaat		**-25.924.606**	**-23.879.736**
Financiële opbrengsten	75	21.927.801	22.169.961
Opbrengsten uit financiële vaste activa	750	0	0
Opbrengsten uit vlottende activa	751	90	0
Andere financiële opbrengsten	752/759	21.927.711	22.169.961
Financiële kosten	65	24.451	45.277
Kosten van schulden	650		551
Gerealiseerde wisselverliezen	654	301	555
Bankkosten	657	244	138
Verwijlintresten	658	23.896	44.023
Diverse financiële kosten	659	10	10
Financieel resultaat		**21.903.350**	**22.124.684**
Uitzonderlijke opbrengsten	76	5.817.720	18.312
Meerwaarden op de realisatie van vaste activa	763	5.817.720	18.312
Uitzonderlijke kosten	66	172.560	171.207
Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, immateriële en materiële vaste activa	660	0	0
Minderwaarden op realisatie van vaste activa	663	166.590	170.735
Andere uitzonderlijke kosten	664/668	5.970	472
Uitzonderlijk resultaat		**5.645.160**	**-152.895**
NETTO RESULTAAT VAN HET JAAR		**1.623.904**	**-1.907.947**

Hierna volgt een korte bespreking van de voornaamste evoluties in 2014 ten opzichte van 2013 zoals die in de balans en resultatenrekening tot uiting komen.

ACTIVA

II. IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

De rubriek 'Immateriële vaste activa' vertoonde in 2014 een stijging van 0,745 miljoen euro. Sinds 2013 worden nieuw opgestarte softwareprojecten geboekt in de rubriek 'Activa in aanbouw' en pas bij ingebruiksname overgeboekt naar de rubriek 'Immateriële vaste activa'. Belangrijke opgeleverde investeringen in 2014 waren onder meer de softwareontwikkeling voor de onderbouwing van de overstromingsrisicobeheerplannen, de ontwikkeling van extra functionaliteiten in de modelleringsoftware en de ontwikkeling van een oppervlaktewaterkwantiteitsmodellering Leopoldkanaal.

III. MATERIËLE VASTE ACTIVA

De rubriek 'Materiële vaste activa' is in 2014 met 1,532 miljoen euro gedaald. In deze rubriek valt in de eerste plaats de daling met 8,183 miljoen euro op in de subrubriek 'Andere materiële vaste activa'.

Onder de 'Andere materiële vaste activa' vinden we uitsluitend de waterzuiveringsinfrastructuur terug. Doordat de Vlaamse Milieumaatschappij sedert 1991 geen nieuwe waterzuiveringsinfrastructuur meer bouwt, zijn de enige bewegingen in de balans de waardedepreciatie door de jaarlijkse afschrijvingen, de buitengebruikstellingen en de verkopen. Het grootste deel van de daling in 2014 heeft te maken met de afschrijvingen (7,926 miljoen euro). Verder werd de balanswaarde (0,255 miljoen euro) afgeboekt van de 5 waterzuiveringsinstallaties verkocht aan Aquafin; namelijk de RWZI's van Aalter, Knokke, Bocholt, Beersel en Staden.

De rubriek 'Vaste Activa in aanbouw' neemt toe met 3,363 miljoen euro. Hierop worden voornamelijk de gedane uitgaven voor niet-opgeleverde werken burgerlijke bouwkunde van de afdeling Operationeel Waterbeheer geboekt (27,273 miljoen euro). Door de lange voorbereiding en bouwduur van deze werken (stuwen, wachtbekkens ...) is dit nodig om tot een correct beeld in de balans te komen. Naast de burgerlijke bouwkunde in aanbouw, vinden we hier ook de Installaties in aanbouw van de afdeling Operationeel Waterbeheer (0,325 miljoen euro) en de ontwikkeling van Software (1,439 miljoen euro) terug.

In 2014 werden voor 4,710 miljoen euro werken naar aanleiding van de oplevering en ingebruikneming overgeboekt van deze post naar de post 'Werken van burgerlijke bouwkunde'. De belangrijkste opgeleverde werken zijn de volgende:

- optimalisatie van het wachtbekken in Webbekom;
- realisatie van een visdoorgang op de Dijle in Rotselaar;
- bouw van een automatisch geregelde dubbelstuw op de Stenesluisvaart in Woumen.

In 2014 werden voor 4,945 miljoen euro werken voor elektromechanische uitrusting naar aanleiding van de oplevering en ingebruikneming overgeboekt van de post 'Activa in aanbouw' naar de post 'Installaties machines en uitrusting'. De belangrijkste opgeleverde werken zijn de volgende:

- het dispatchingsysteem in Schulen;
- uitrusting van het wachtbekken op de Herk in Stevoort;
- uitrusting van 2 overstromingsgebieden in Zandbergen.

Door de overboeking van opgeleverde werken voor 11,328 miljoen euro daalt de post 'Activa in aanbouw'. Doordat in 2014 ook nog facturen voor deze of andere nog lopende investeringsprojecten ten bedrage van 14,691 miljoen euro ten laste komen, stijgt deze post per saldo met 3,363 miljoen euro.
De belangrijkste uitgaven in 2014 gebeurden voor volgende werken:

- heraanleg van de historische loop van de Demer in Diest;
- openlegging van de Voer in Leuven;
- optimalisatie van het wachtbekken in Webbekom;
- bouw weerradartoren in Houthalen-Helchteren.

V. VORDERINGEN OP MEER DAN ÉÉN JAAR

Deze rubriek omvat de van de overheid op termijn te ontvangen toelagen ter dekking van de openstaande schulden op meer dan 1 jaar (cf. Rubrieken VIII en IX van het passief). De vorderingen die binnen het jaar ontvangen zullen worden, werden overgeboekt naar vorderingen op ten hoogste één jaar. Aangezien op 1 januari 2014 de laatste aflossing gebeurde van de gewestleningen zijn er geen vorderingen op meer dan één jaar.

VI. VOORRADEN

Dit betreft het magazijn van de onderhoudsdienst in Oostende waar een beperkte stock van het meest courante materiaal voor het onderhoud van de wagens en de monsternametoestellen aanwezig is.

VII. VORDERINGEN OP TEN HOOGSTE ÉÉN JAAR

De vorderingen op ten hoogste één jaar namen nog toe met 15,461 miljoen euro ten opzichte van 2013. Het op 31/12/2014 uitstaande bedrag aan van de Vlaamse overheid te ontvangen werkings- en investeringsdotaties 2008 tot en met 2014 bedraagt in totaal 84,446 miljoen euro. De te ontvangen investeringsdotaties worden vanaf dotatiejaar 2012 voor het volledige bedrag van de dotatie opgenomen als vordering en als opbrengst in de begroting, waar dit voorheen slechts ten bedrage van de geprefinancierde uitgaven gebeurde.

VIII. GELDBELEGGINGEN

Conform het besluit van de Vlaamse Regering van 3 februari 2006 wordt het thesauriebeheer van de Vlaamse Openbare Instellingen centraal beheerd door het Departement Financiën en Begroting van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. De Vlaamse Milieumaatschappij heeft dus geen eigen geldbeleggingen en ontvangt of betaalt sedert 2010 ook geen vergoeding meer op een theoretische kaspositie.

IX. LIQUIDE MIDDELEN

De geconsolideerde kaspositie van de Vlaamse Milieumaatschappij op 31/12/2014 bij het CFO was negatief (-8,334 miljoen euro). Deze negatieve kaspositie is afhankelijk van het doorstortingsritme door het CFO van de dotaties en is het spiegelbeeld van de evolutie van de vorderingen op korte termijn. De negatieve kaspositie werd overgeboekt naar de schulden op korte termijn (rubriek 430/433 van het passief).

X. OVERLOPENDE REKENINGEN VAN HET ACTIEF

Het betreft hier voornamelijk over te dragen kosten, namelijk facturen waarvan (een deel van) de prestatie betrekking heeft op 2015, bijvoorbeeld huur- en onderhoudscontracten. Begrotingstechnisch worden deze uitgaven nu aangerekend in hetzelfde jaar als in de boekhouding. Dus in 2014 voor de prestaties m.b.t. 2014 en in 2015 voor de prestaties m.b.t. 2015.

PASSIVA

IV. RESERVES

De VMM beschikt over 2 begrotingsfondsen: het Fonds voor het Grondwaterbeheer en het Fonds voor de Waterhuishouding.

De instructies van het Departement Financiën en Begroting bepalen dat reservefondsmutaties moeten verwerkt worden via de resultaatverwerking en onbeschikbare reserves – ongeacht of er al dan niet een te bestemmen winstsaldo is.

Het Fonds voor de Waterhuishouding werd gespijsd met 0,358 miljoen euro en 0,393 miljoen euro werd eraan onttrokken voor investeringen. Op het Fonds voor het Grondwaterbeheer werd in 2014 geen enkele transactie genoteerd.

V. OVERGEDRAGEN RESULTAAT

De overgedragen winst van het vorige boekjaar (35,105 miljoen euro) is toegenomen met 1,659 miljoen euro tot 36,764 miljoen euro. Dit is te danken aan het positief resultaat van het boekjaar 2014 (1,624 miljoen euro) plus de onttrekkingen (0,393 miljoen euro) en minus de toevoegingen (0,358 miljoen euro) aan de onbeschikbare reserves. Dit resultaat wordt verder besproken bij de resultatenrekening.

VI. TOELAGEN

Conform de boekhoudregels worden de toelagen in gelijke mate afgeschreven als de aankoopprijs van de activa die ermee gefinancierd worden.

De afname van de investeringstoelagen in de balans met 0,814 miljoen euro is als volgt samengesteld:

	Miljoen EUR
Afgeschreven toelagen in 2014	-20,919
Afgeschreven n.a.v. inhaalafschrijvingen, verkopen en buitengebruikstelling (o.a. 5 RWZI's)	-1,008
Toelagen 2014 LB0 LC186 6141 algemeen	+4,572
Toelagen in 2014 LB0 LC192 6141 operationeel beheer watersystemen	+16,541
	-0,814

VIII. SCHULDEN OP MEER DAN ÉÉN JAAR

De Vlaamse Milieumaatschappij heeft op 1 januari 2014 de laatste schijf van de laatste 3 gewestleningen afgelost, bijgevolg zijn er sinds 2012 geen financiële schulden op meer dan één jaar.

IX. SCHULDEN OP TEN HOOGSTE ÉÉN JAAR

Door de volledige aflossing van deze gewestlening dalen ook de 'tijdens het boekjaar vervallende schulden op meer dan één jaar' (420/429). De laatste openstaande schijven (over de periode 2013) werden afgelost op 1 januari 2014 voor een bedrag van 0,898 miljoen euro ten laste van het begrotingsjaar 2013.

De gewone handelsschulden namen in 2014 af met 5,699 miljoen euro. Dit is enerzijds te danken aan de daling van de rekening 'Te ontvangen facturen' (2,910 miljoen euro). Het gebruik van 'Te ontvangen facturen' is in het Rekendecreet opgelegd voor geleverde, maar nog niet gefactureerde prestaties op het jaareinde. De VMM heeft in 2013 voor 5,215 miljoen euro 'Te ontvangen facturen' geboekt, in 2014 daalde dit tot 2,305 miljoen euro. Anderzijds is er ook een aanzienlijke daling van de schuldenpositie ten aanzien van leveranciers (2,789 miljoen euro), hetgeen erop wijst dat de VMM erin is geslaagd om de betalingstermijn aan leveranciers nog verder in te korten.

De 'schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten' daalden met 0,276 miljoen euro, te verklaren door een lager personeelseffectief op het einde van 2014 in vergelijking met 2013.

Vanaf het boekjaar 2012 gebruikt de VMM de post 'Ontvangen vooruitbetalingen investeringstoelagen' (46) op de balans voor de dotatieontvangsten van correlatieve kredieten die de VMM-uitgaven op de corresponderende uitgavenkredieten overschrijden. Deze "te veel" ontvangen investeringsdotaties mogen niet in het eigen vermogen (15) opgenomen worden omdat zij niet verworven zijn, maar kunnen worden afgetrokken van de gevraagde dotaties bij volgende begrotingsaanpassingen. Dit betreft 10,710 miljoen euro voor de 3 correlatieve kredieten samen op 31 december 2014.

X OVERLOPENDE REKENINGEN

Het betreft hier de toe te rekenen kosten waarvan de prestatie betrekking heeft op 2014. Dit zijn voornamelijk diensten die (gedeeltelijk) in 2014 geleverd zijn, maar waarvoor de leverancier een factuur heeft opgemaakt met factuurdatum in 2015.

RESULTATENREKENING

OPERATIONEEL RESULTAAT

De operationele opbrengsten (70/74) zijn grotendeels samengesteld uit de werkingsdotaties vanuit LB0 LC138 4141 (84,937 miljoen EUR) en LB0 LC140 4141 (14,338 miljoen EUR).

De andere operationele opbrengsten betreffen in hoofdzaak de tussenkomst van derden in personeelskosten (gedetacheerden, eerste werkervaring ...), inkomsten van Europese projecten en recuperatie van kosten van heffingsplichtigen.

De operationele kosten dalen aanzienlijk in de rubriek Diensten en diverse goederen (61) met 3,942 miljoen euro en in de rubriek Afschrijvingen en waardeverminderingen (630) met 4,900 miljoen euro. De daling in rubriek 61 is voor een deel te verklaren door een daling van de uitgevoerde en gefactureerde slibruimingen t.o.v. 2013. De daling in rubriek 630 is te verklaren door de in 2013 eenmalig en volledig geboekte afschrijving van de herwaarderingsmeerwaarde van de VMM-site te Oostende. Verder valt de stijging in de rubriek Inkomensoverdrachten (640) op. Hierin is de doorstorting aan het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap van de opbrengst voor de verkoop van 5 waterzuiveringsinstallaties aan Aquafin opgenomen ten bedrage van 5,922 miljoen EUR. De inkomsten van de verkoop van de RWZI's werden door de VMM integraal doorgestort aan het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Deze uitgaven moesten volgens de instructies geboekt worden als een inkomensoverdracht aan de eigen institutionele overheid (ESR 4140). Bijgevolg moet dit ook in de boekhouding geboekt worden onder de operationele kosten (640 rubriek 'Inkomensoverdrachten') zodat dit bedrag volledig ten laste komt van het operationeel resultaat. In 2013 daarentegen werd geen waterzuiveringsinfrastructuur aan Aquafin verkocht.

De investeringstoelagen die de Vlaamse Milieumaatschappij ontvangt, worden in gelijke mate afgeschreven als de activa die ermee gefinancierd worden. Ingevolge de opgelegde handleidingen worden deze sinds 2012 niet langer als operationele opbrengsten aangerekend, maar als financiële opbrengsten.

De bovengenoemde opgelegde rapporteringsschema's (namelijk afschrijvingen van dotaties te rapporteren bij de financiële opbrengsten) geven een negatief operationeel resultaat van 25,925 miljoen euro.

FINANCIEEL RESULTAAT

De financiële kosten daalden in 2014 van 0,045 miljoen euro naar 0,024 miljoen euro. Ingevolge de volledige aflossing van de gewaarborgde gewestleningen op 1 januari 2014 betaalt de VMM geen intrestkosten meer. Verder halveerden nagenoeg de verwijlintresten die de Vlaamse Milieumaatschappij betaalt aan haar leveranciers bij overschrijding van de betalingstermijn.

De Vlaamse Milieumaatschappij houdt zelf geen geldbeleggingen aan en krijgt ook geen vergoedingen meer van het Centraal Financieringsorgaan, zodat er geen opbrengsten zijn uit financiële vaste of vlottende activa.

De 'Andere financiële opbrengsten' (753) betreffen, zoals hoger gemeld, de inresultaatneming van de investeringsdotaties, die de VMM in gelijke mate afschrijft als de activa die er mee verworven werden, en de rentedotaties.

UITZONDERLIJK RESULTAAT

De meerwaarde op de verkoop van de vijf rioolwaterzuivingsinstallaties en een aantal andere kleine onroerende eigendommen en wagens, komen volledig ten goede van het uitzonderlijk resultaat (763 rubriek 'Meerwaarden op realisatie van vaste activa'). Aangezien er in 2013 geen waterzuiveringsinfrastructuur verkocht werd aan Aquafin, waren de uitzonderlijke opbrengsten in 2013 aanzienlijk lager.

Binnen de rubriek 'Uitzonderlijke kosten' (663) vinden we de geboekte minderwaarden terug bij de verkoop van enkele onroerende eigendommen en bij de buitengebruikstelling van nog niet volledig afgeschreven activa.

Vlaamse Milieumaatschappij
Dokter De Moorstraat 24-26
9300 Aalst
www.vmm.be